

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra české literatury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Monografie Chimamandy Ngozi Adichie a tematicko-motivická analýza jejích děl
Monograph of Chimamanda Ngozi Adichie and Thematic and Motivic analysis of
the writer's works

Nikola Bašchanová

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Neumann, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: B ČJ-D (7507R037, 7507R038), prezenční studium

2022

Odevzdáním této bakalářské práce na téma *Monografie Chimamandy Ngozi Adichie a tematicko-motivická analýza jejích děl* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum odevzdání:

Podpis:

Na tomto místě bych velice ráda poděkovala Mgr. Lukáši Neumannovi, Ph.D. za odborné vedení, pomoc a cenné rady při zpracování této bakalářské práce.

ABSTRAKT

Bakalářská práce si klade za cíl zmapovat dílo černošské spisovatelky Chimamandy Ngozi Adichie v širších souvislostech, a to zejména skrze zásadní okruhy problémů, jimiž se Chimamanda Ngozi Adichie zabývá jako osobnost aktivní ve veřejném prostoru – otázky rasismu, feminismu a života v Nigérii/USA. První část práce se zaměřuje jednak na biografické okolnosti spisovatelčiny tvorby, jednak na její názory, jež promítá do svých děl. V analytické části se nachází porovnání jednotlivých tematických okruhů (rasismus, feminismus a Nigérie) a míra a funkčnost (literární hodnota) zapojení do spisovatelčiny tvorby. Stěžejní část práce spočívá v důkladné analýze pěti vybraných titulů Chimamandy Ngozi Adichie a v zaměření se na analýzu motivů a témat, které se v dílech spisovatelky objevují.

KLÍČOVÁ SLOVA

feminismus, rasismus, Nigérie, motiv, symbol, literárně-teoretická analýza

ABSTRACT

This bachelor's thesis aims to map the work of a Nigerian writer Chimamanda Ngozi Adichie especially through the fundamental areas of problems that Chimamanda Ngozi Adichie deals with as a celebrity in an active public space – issues of racism, feminism and her life in Nigeria and USA.

The first part of the thesis focuses on the writer's life as a whole as well as her views, which she projects into her literary works.

The second (analytical) part of the thesis is a comparative analysis of each theme (racism, feminism, Nigeria) and the degree and functionality (literary value) of involvement in her works.

An essential part of the thesis provides a thorough analysis of Adichie's five selected titles and an analysis of the themes and motifs depicted in the writer's works.

KEYWORDS

feminism, racism, Nigeria, motif, symbol, analysis

Obsah

Úvod	6
1 Monografie Chimamandy Ngozi Adichie	8
1.1 Rodina spisovatelky	8
1.2 Politické názory spisovatelky	9
2 Feminismus a postoj Chimamandy Ngozi Adichie	11
2.1 Problematika feminizmu	11
2.2 Názory Chimamandy Ngozi Adichie ohledně feminizmu.....	11
2.2.1 Eseje o feminizmu od Chimamandy Ngozi Adichie	14
3 Názory autorky na problematiku rasismu.....	22
4 Postoj Chimamandy Ngozi Adichie k Nigérii a USA.....	24
5 Analýza vybraných děl Chimamandy Ngozi Adichie.....	27
5.1 <i>Purpurový ibišek</i>	27
5.1.1 Kompozice	27
5.1.2 Časoprostor	29
5.1.3 Postavy a vypravěč.....	31
5.1.4 Jazyk a styl.....	35
5.2 <i>Půl žlutého slunce</i>	36
5.2.1 Kompozice a časoprostor	36
5.2.2 Vypravěč	39
5.2.3 Postavy.....	40
5.2.4 Jazyk a styl.....	45
5.3 <i>Amerikána</i>	46
5.3.1 Kompozice	46
5.3.2 Časoprostor	49
5.3.3 Postavy.....	53
5.3.4 Jazyk a styl.....	56
5.4 Další motivy v beletrii Chimamandy Ngozi Adichie.....	57
5.4.1 Motiv lásky.....	57
5.4.2 Motiv nevěry	61
5.4.3 Motiv náboženství.....	63
Závěr.....	66
Seznam literatury	72

ÚVOD

Bakalářskou práci s názvem *Monografie Chimamandy Ngozi Adichie a tematicko-motivická analýza jejích děl* jsem si vybrala, protože Chimamanda Ngozi Adichie je jedna z nejznámějších afrických spisovatelek současnosti. Je známá nejen svými, někdy až kontroverzními,¹ postoji k politice, a to především politice americké, ale i svou literaturou, která řeší velké otázky, konkrétně feminismus, rasismus a život v Nigérii a Spojených státech amerických.² Tyto společensky závažné problémy, o kterých spisovatelka často diskutuje, zajímají právě velice i mne, a proto jsem se rozhodla bádát více po názorech spisovatelky Adichie a zkoumat (analyzovat) její díla, do kterých promítá své názory, jak jsou díla tematicky realizovaná.

Dále je mým cílem dokázat, že beletristická díla spisovatelky Chimamandy Ngozi Adichie jsou silně ovlivněna názory a životem samotné spisovatelky, a proto bych se chtěla v práci zaměřit na to, jak ve své beletrii zrcadlí své názory. Zároveň bych ve své práci chtěla dokázat, že spisovatelka své názory nepodává pouze tezovitě, ale její příběhy beletristických knih jsou velice dobře propracované.

K tematicko-motivické analýze jsem si vybrala spisovatelčina tři stěžejní díla, a to *Amerikána*, *Půl žlutého slunce* a *Purpurový ibišek*. Všechny tyto knihy získaly prestižní ocenění.³ Kromě těchto beletristický děl zmíním ve své bakalářské práci i feministické eseje⁴ (*Feminismus je pro každého* a *Milá Ijeawele aneb Feministický manifest v patnácti doporučeních*), které jsou spisovatelkou napsány podle skutečných událostí z jejího života, což považuji také za důležité u její biografie zmínit, přestože se v esejích nejedná o literární

¹ Nejvíce kontroverzní případ zaznamenala Adichie ohledně transgenderu, když se zastávala J. K. Rowling. Přestože vždy hájí práva lidí, tak zde si v tvrzení, že „transgender žena není žena, nýbrž transgender žena“ protirečí. Chimamnda Ngozi Adichie – Trans ženy. Dostupné z: [Zvítězit v nižší váhovec – H7O](#)

² Postoje Chimamandy Ngozi Adichie jsou ve většině případů velice přímočaré. Snaží se o zlepšení postavení žen ve společnosti a silně se vymezuje vůči rasismu, proti kterému v USA bojuje, dle Adichie, demokratická strana.

³ Za knihu *Purpurový ibišek* obdržela Adichie například Commonwealth Writers' Prize 2005: Best First Book (Africa) nebo Commonwealth Writers' Prize 2005: Best First Book (overall). Za knihu *Amerikána* získala spisovatelka například Winner of the National Book Critics Circle Award 2013 (fiction category). Nejprestižnější ocenění však získala za knihu *Půl žlutého slunce*, a to Women's Prize for Fiction 'Winner of Winners' (25 years). Dostupné z: [The Chimamanda Ngozi Adichie Website \(ulg.ac.be\)](#)

⁴ Spisovatelka Adichie v nich především rozebírá své feministické názory.

fikční prostor. Tato bakalářská práce tedy nerozebírá detailně všechna díla nigerijské spisovatelky, ale pouze ta, která byla vydána (a přeložena do českého jazyka) v České republice do konce roku 2020, což bylo důvodem, proč jsem si vybrala tato tři díla. Všechny knihy Chimamandy Ngozi Adichie, které budu v bakalářské práci analyzovat, jsou v České republice vydána brněnským nakladatelstvím HOST. Díla budu analyzovat vzestupně podle vzniku napsání, nikoliv vydání v České republice.

Za důležitý fakt je třeba zmínit, že spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie považuje svou literaturu za literaturu anglicky psanou, nikoliv nigerijskou nebo americkou. Od svého úspěšného debutu⁵ s knihou *Purpurový ibišek* píše svá díla pouze v anglickém jazyce. Knihu *Půl žlutého slunce* vydala v roce 2006 a *Amerikánu* o dalších sedm let později.

Spisovatelčina kniha *Amerikána* byla u nás v České republice přeložena úplně jako první kniha Adichie. Díky této knížce, která se stala ve světě velice populární, se u nás tedy začaly překládat další díla Chimamandy Ngozi Adichie. Na obálce knihy *Purpurového ibišku*, tak můžeme spatřit nápis: „Debut autorky bestselleru *Amerikána*.“

Posledním cílem, který jsem si vytyčila, je poukázat na skutečnost, že africká a černošská literatura se čím dál tím více dostává na výsluní díky neotřelým tématům, a neměla by tak být opomíjená.⁶ Například nigerijských spisovatelů, kteří jsou úspěšní v západním světě, stále přibývá.

Spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie se řadí mezi oblíbené celebrity ve světě, což dokazují, kromě počtu sledujících na Instagramu, například i ocenění za nejlepší ženu roku/dekády podle časopisů jako jsou například módní časopis Harper's Bazaar (USA) nebo ThisDay z Nigérie. Kromě amerických talk show se objevila i v České republice, kde představovala své knihy a byl s ní veden rozhovor, jenž je v mé bakalářské práci zmíněn. Spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie byla velice rozebírána i brněnským časopisem HOST. Naposledy v něm byla zmíněna v květnu tohoto roku (2022).

⁵ Spisovatelka Adichie vydala knihu *Purpurový ibišek* v roce 2003, když už žila ve Spojených státech amerických (v USA žije od 19 let kvůli studiu). Krátké povídky psala však od dětství, nikdy však nebyly vydány.

⁶ Mezi úspěšné africké spisovatele 21. století patří například Nnedi Okorafor, Ayobami Adebayo nebo Obonete Ubam, jenž má české kořeny.

1 MONOGRAFIE CHIMAMANDY NGOZI ADICHIE

Spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie se narodila roku 1977 v nigerijském městě Enugu do katolické rodiny. Její rodiče patřili mezi nejvyšší vrstvu v tomto africkém státě, a proto i Chimamanda měla nadějnou budoucnost již od raného dětství. Vyrůstala v nigerijském kampusu univerzity Nsukka,⁷ kde její otec⁸ pracoval jako vysokoškolský profesor. Matka úspěšné africké spisovatelky se stala první ženou, která byla v Nigérii registrátorkou. Chimamanda Ngozi Adichie vyrůstala i se svým bratrem Uchem Adichie, kterého několikrát zmiňuje ve svých esejích.

Během posledního desetiletí navštívila spisovatelka několik známých talk show, především v USA. Seznámila se tak například s Oprah Winfrey, kterou již několik let obdivuje.

Chimamanda Ngozi Adichie ale také zažívá v posledních letech děsivé události, které otřásly i její psychikou (především úmrtí obou jejích rodičů).⁹ V jednom rozhovoru řekla: „Není potřeba být za každou cenu silný, je třeba vyjádřit své emoce.“¹⁰

1.1 Rodina spisovatelky

Jak jsem již zmínila v úvodu této kapitoly, otec černošské spisovatelky byl profesorem statistiky na vysoké škole, později se dokonce stal zástupcem prorektora na univerzitě Nsukka.

Matku vždy Adichie považovala za velice silnou ženu, která byla schopna se prát za celou svoji rodinu. Její smrt zasáhla Chimamandu Ngozi Adichie stejně hluboce, jako smrt jejího otce o rok dříve. Matka spisovatelky zemřela nečekaně v roce 2021. Při pohřbu se odehrála kontroverzní událost, která dodnes spisovatelku trápí.

⁷ V hodnocení univerzit se umístila tato univerzita na celkovém 1335. místě na světě v roce 2022. Dostupné z: [University of Nigeria in Nigeria - US News Best Global Universities](#)

⁸ Ve své poslední knize *Notes on Grief* zmiňuje, že její otec zemřel během pandemie COVID-19 v roce 2020.

⁹ *I Am Not Strong In The Face Of Grief - Chimamanda*. Dostupné z: [\(1\) I Am Not Strong In The Face Of Grief - Chimamanda - YouTube](#)

¹⁰ *I Am Not Strong In The Face Of Grief - Chimamanda*. Dostupné z: [\(1\) I Am Not Strong In The Face Of Grief - Chimamanda - YouTube](#)

Během pohřbu¹¹ její matky kněz mluvil o tom, jak se mu nelíbí názor Chimamandy Ngozi Adichie ohledně kostelů. Kněz totiž žádal, aby všichni lidé přispívali na kostel v jejich vesnici. Spisovatelka neměla s přispíváním žádný problém, ale vadilo jí, že by měli na kostel přispívat lidé, kteří mají sami málo peněz. Kněz tento postoj spisovatelky nechápal a během pohřbu matky Chimamandy Ngozi Adichie údajně velkou část mluvil pouze o tomto postoji spisovatelky.¹²

Její dalším velkým vzorem kromě jejích rodičů byl i dědeček, který zemřel během občanské války,¹³ která probíhala v letech 1967–1970, v uprchlickém táboře. Přestože se s ním nikdy v životě nesetkala, tak tato událost ovlivnila celý její život.¹⁴

Osudovým mužem této spisovatelky se stal Ivara Esege,¹⁵ za kterého se provdala v roce 2009. O šest let později, tedy v roce 2015, se tomuto páru narodila dcera, jež vyrůstá ve dvou různých sociálních prostředích – Spojených státech amerických a Nigérii, kam se její matka často vrací, jednak za svou rodinou, jednak vede v Nigérii několik seminářů, kterých se tedy pravidelně každý rok zúčastňuje.

1.2 Politické názory spisovatelky

Nigerijská spisovatelka se také aktivně zajímá o politické dění v USA. Již několikrát vyjádřila podporu Demokratické straně ve Spojených státech amerických. Jednak stála za Barackem Obamou, jednak za Hilary Clinton při volbách na prezidentku v roce 2016¹⁶. O Donaldu Trumpovi řekla následující: „Vždy jsem měla pocit, že Trump znamená stejně jako Obama Ameriku. Levicovní lidé rádi říkají, že za Trumpa to není Amerika, ale ve skutečnosti je. Když se podíváte na historii Ameriky, není tak překvapivé, že Trump je populární. Lidi

¹¹ Pohřeb se konal 2. 5. 2021

¹² *I Am Not Strong In The Face Of Grief - Chimamanda*. Dostupné z: [\(1\) I Am Not Strong In The Face Of Grief - Chimamanda - YouTube](#)

¹³ Občanská válka je znázorněna i v knize *Půl žlutého slunce* od Chimamandy Ngozi Adichie.

¹⁴ Několikrát zmiňuje tuto událost ve svých knihách, které se zabývají Nigérií.

¹⁵ Ivara Esege je nigerijský doktor, který pracuje ve Spojených státech amerických. Ivara získal svůj doktorský titul na Nigerijské univerzitě. Přispěl k několika novým zjištěním v oblasti cukrovky.

¹⁶ Volby však tenkrát vyhrál Donald Trump, který byl kandidátem republikánů.

se cítí velmi ohroženi jednak myšlenkou inkluzivní multirasové politiky, jednak otevřenější mocí žen.“¹⁷

Není tedy překvapivé, že spisovatelka veřejně podporovala i Joea Bidena při jeho kandidatuře na prezidenta v roce 2020. Obzvláště pak zmiňuje radost z viceprezidentky Kamaly Harrisové, jakožto první černošské viceprezidentky ve Spojených státech amerických. „Lidé se cítí velmi ohroženi jak myšlenkou inkluzivnější, multirasové politiky, tak ženami, které mají více otevřenou moc. Takže vítězství Kamaly Harrisové jako první černošské viceprezidentky je o to více vzrušující.“¹⁸

Mohli bychom s jistotou říct, že Chimamanda Ngozi Adichie nepatří k levicové straně, poněvadž i prohlásila, že často „vidí levicovou stranu jako extremistickou,“¹⁹ poněvadž „diktuje“ lidem, jaký názor mají mít na určitou situaci, a lidé si tak nevytváří vlastní postoj. Autorčin nejvíce pobuřující příspěvek (jenž by rozhodně neuspěl u levicové strany) se týkal spisovatelky J. K. Rowling, jak jsem již psala v úvodu bakalářské práce.

¹⁷ Autorka o Donaldu Trumpovi. *The Guardian*. Dostupné z: [Chimamanda Ngozi Adichie: 'America under Trump felt like a personal loss' | Chimamanda Ngozi Adichie | The Guardian](#)

¹⁸ Kamala Harris je viceprezidentkou USA. *Amerika pod Trumpem*. Dostupné z: [Chimamanda Ngozi Adichie: 'America under Trump felt like a personal loss' | Chimamanda Ngozi Adichie | The Guardian](#)

¹⁹ Levicová strana. Názor Chimamandy Ngozi Adichie. Dostupné z: [Chimamanda Ngozi Adichie: 'People Are Frightened of Saying What They Think' - The Atlantic](#)

2 FEMINISMUS A POSTOJ CHIMAMANDY NGOZI ADICHIE

2.1 Problematika feminismu

Feminismus je pojem, který je v posledních letech velice probírán. Právě i samotná spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie se feminismem ve svých knihách velice zaobírá a skrze svá díla poučuje čtenáře o této ideologii.

Vysvětlit, co feminismus znamená, není úplně jednoduché, poněvadž každý si pod tímto pojmem představuje trochu něco jiného. Pro někoho feminismus znamená pouze rovnoprávnost žen a mužů, ale některé osoby vidí feminismus jako: „Doložení vyšší hodnoty ženství, a to ve srovnání s negativně hodnoceným mužstvím. Feminismus je v tomto smyslu tedy typem šovinismu, a to šovinismu sexuálně motivovaného.“²⁰ Britská sufražetka, Teresa Billington-Greig, která stála u zrodu *Ligy svobody žen*,²¹ řekla o feminismu toto: „Feminismus je hnutí snažící se reorganizovat svět na základě sexuální rovnosti ve všech lidských vztazích; hnutí, které odmítá rozdíly mezi lidmi, založené na pohlavní příslušnosti, snaží se zrušit všechna sexuální privilegia a rodová omezení, prosazuje uznání společné lidské podstaty pro muže a ženu jako základ zákona a morálky.“²²

Feminismus se během jednotlivých desetiletí měnil. V následující podkapitole ukážu, jak na feminismus nahlíží spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie.

2.2 Názory Chimamandy Ngozi Adichie ohledně feminismu

Spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie se ve svém životě v Nigérii a USA setkala již několikrát s genderovými stereotypy, které ona sama odsuzuje. Například ji velice zarazilo, když byli muži překvapeni, že toho ví tolik o historii, kterou zmiňuje ve svém románu *Půl žlutého slunce*.²³

²⁰ Co je to feminismus. *Feminismus a jeho současné podoby*. Dostupné z: [Feminismus a jeho současné podoby | Centrum pro studium demokracie a kultury \(cdk.cz\)](#)

²¹ Anglicky *Women's Freedom League*. Spolu s Teresou Billington-Greig stály u zrodu i Charlotte Despard, Edith How-Martyn nebo Alice Schofield.

²² Teresa Billington-Greig. *Feminismus a jeho současné podoby*. Dostupné z: [Feminismus a jeho současné podoby | Centrum pro studium demokracie a kultury \(cdk.cz\)](#)

²³ S tímto románem získala spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie *Women's prize for fiction*.

Jak již bylo řečeno v kapitole 1.1, nigerijská spisovatelka má jednu dceru. Dlouhou dobu však vůbec přemýšlela, zda děti mít chce. Podle ní je velice důležité, aby se ženy nenechávaly zvíkat společností a nutily se do mateřství, když o něj nestojí. Dále také upozorňuje na další skutečnost: „Ženy by měly bez výčitek svědomí psát o svém ambivalentním vztahu k mateřství. O tom, že touží být i jako matky nezávislými lidskými bytostmi s vlastními cíli a sny. O tom, že chtějí jít zpět do práce, protože se doma s malým dítětem nudí. O všech těch věcech, které z nich ale nedělají horší matky. Naopak, když žena dostane prostor, aby byla plnohodnotným člověkem, může být i lepší matkou, protože se tím zmenší prostor pro frustraci.“²⁴ Také spisovatelka dodává, že je naprosto v pořádku, pokud žena trpí poporodními depresemi, je to naprosto normální a není to nic, za co by se žena měla stydět, či dokonce omlouvat.

Stejně jako autorka Camille Paglia, kterou jsem již v předešlé podkapitole zmiňovala, odsuzuje i Chimamanda Ngozi Adichie jakékoliv násilí, které je spácháno na ženách. „Někdy si říkám, že jeden z důvodů, proč je po celém světě pořád páčáno tolik násilí na ženách, není jen představa, že mužům ženská těla patří. Ale také fakt, že muži často ženy zkrátka neznají. Když někoho neznáte, pak o něm nepřemýšlíte jako sobě rovném – a když o někom nepřemýšlíte jako o sobě rovném, tak mu můžete ubližovat.“²⁵

Její poslední myšlenka, kterou jsem zde zmínila, nejspíš opravdu dává smysl. Minimálně je to věc, na které úspěšná spisovatelka postavila další své myšlenky, tedy na tom, že muži až tak dobře neznají ženy. Chimamanda Ngozi Adichie několikrát ve svých rozhovorech zmiňovala, že moc nerozumí tomu, proč muži nečtou i ženské spisovatelky, ale spíše vždy sáhnou po spisovateli muži. Možná proto, že si myslí, že mužského autora spíše pochopí. „Můj nizozemský kamarád koupil jako dárek všem svým kamarádkám paměti Michelle Obama. Takže jsem se ho zeptala, proč dal tu knihu jen kamarádkám, když by z ní mohli mít prospěch také muži?“²⁶ Autorka dále zmiňuje, že to možná muže ani vůbec nenapadne, že by mohli číst knihy od spisovatelek. Ženy jako spisovatelky přeci nepíší pouze knihy pro ženy, ale i pro muže. Stejně jako muži se nezaměřují pouze na literaturu pro muže, ale i pro ženy. Na rozdíl od mužů si ale ženy do ruky vezmou i mužské autory a nijak zvlášť o tom nepřemýšlí.

²⁴ Ženy a mateřství. *Neznalost je příležitost*. Dostupné z: [Neznalost je příležitost • RESPEKT](#)

²⁵ Násilí na ženách. *Neznalost je příležitost*. Dostupné z: [Neznalost je příležitost • RESPEKT](#)

²⁶ Muži a ženská literatura. *Neznalost je příležitost*. Dostupné z: [Neznalost je příležitost • RESPEKT](#)

Spisovatelka ve svých rozhovorech dále zmiňuje, jaké rozdíly mezi ženami v Nigérii a USA spatřuje. Je nutno opět zmínit, že spisovatelka stále žije v obou zemích, a proto jsou její informace pořád aktuální. Pro týdeník Respekt Chimamanda Ngozi Adichie uvedla, že se na ženy v těchto dvou zemích (USA a Nigérie) nahlíží úplně jinak. Zatímco v USA jsou opěvovány především mladé dívky, tak v Nigérii si muži (a ne jenom muži) více váží starších žen. Zatímco se tedy ve Spojených státech amerických ženy v pokročilejším věku stávají „neviditelnými“, tak v Nigérii si mladší lidé váží jejich moudrosti a zkušeností, které během života načerpaly. Přesto ale dále autorka *Purpurového ibišku* zmiňuje, že i tak se od nigerijské ženy očekává, že se perfektně postará o domácnost, přestože například zastává vyšší funkci než její manžel, a tráví tak v práci více času než on. Toto je pravděpodobně další rozdíl mezi Nigérií a Spojenými státy americkými. V Nigérii jsou například stále více rozděleny domácí práce podle genderu, zatímco USA už je v tomto směru „pokrokovější“ a zapojuje více muže do každodenních rodinných starostí.

Podobně jako americká kritička Camille Paglia²⁷ upozorňovala na některé feministky, které kolikrát bezdůvodně útočí na muže a osočují je ze všeho zlého, tak i Chimamanda Ngozi Adichie se již několikrát setkala s tím, že feministické ženy odmítaly, aby se muži míchali do jejich spolků. Některé feministky si totiž stále neuvědomují, že mohou být i muži feministé²⁸ a bojovat právě třeba za rovnoprávnost mužů a žen. V tomto případě tedy feministky porušují jejich hlavní cíl, když nejsou schopny připustit, že i muži mají právo na to stát se součástí feminismu. Chimamanda Ngozi Adichie byla v Nigérii údajně nařčena z toho, že přináší do Nigérie až moc západního feminismu. „Některé mladé nigerijské

²⁷ Camille Paglia je silně proti obviňování mužů ze všeho špatného, co se stalo konkrétním ženám. Osobně se považuje za feministku, ale již se také stalo, že feministickou akcí bojkotovala kvůli ženám, jež tvrdily, že jí muži vymyli mozek. Zároveň ale také ve své knize *Svobodné ženy, svobodní muži: eseje o pohlaví, genderu a feminizmu* upozorňuje, že se několikrát setkala s tím, že ženy byly obtěžovány muži, kteří zastávali vysokou funkci. Dále pak také hovoří o znásilnění žen, které naprosto jednoznačně odsuzuje.

²⁸ Problematika feminismu se netýká pouze žen, ale i mužů. Často se mladí muži setkávají s výroky typu „Kluci nepláčou“ nebo „Nebud' jako holka“, ale nikdo si už, bohužel, nevšímá toho, jaký dopad to má na psychiku jedince. „Nizozemský aktivista Jens van Tricht ve své nedávné knize *Proč je feminismus dobrý pro muže* tvrdí, že feminismus není jen o zlepšení postavení a postavení žen, ale také o osvobození mužů (a žen) od omezujících norem, které je drží zpátky. Pro muže může feminismus poskytnout inspiraci pro posun směrem k více kooperativním a rovnoprávným vztahům a přátelstvím, většímu sdílení péče a pracovních povinností a práci na snížení organizovaného a individuálního násilí.“ - Výrok Jense van Trichta. *Role mužů ve feminizmu*. Dostupné z: [What is the role of men in feminism? – CIDSE](#).

feministky jsou do téhle debaty ponořené a nesouhlasí třeba s tím, když říkám, že by se do hnutí měli co nejvíc zapojit muži.“²⁹ Adichie tedy poukazuje především na špatný přístup žen v Nigérii.

Většinu svých názorů Chimamanda Ngozi Adichie sepsala do svých dvou krátkých knih, které jsou v mé práci dále probírány.

2.2.1 Eseje o feminismu od Chimamandy Ngozi Adichie

Spisovatelka, již se tato bakalářská práce věnuje, napsala doposud dvě knihy, které se zabývají feminismem. První z těchto dvou knih vydala v roce 2014 a druhou o tři roky později. Zajímavostí ale je, že jde vyloženě o názory spisovatelky, a nejedná se tedy o smyšlený příběh, jako tomu bude u knih, které zmíním v další kapitole.

Tyto eseje nenavazují nijak na tři hlavní díla, která budu rozebírat později v práci, avšak jsou tyto knihy velice důležité pro nastínění dalších názorů Chimamandy Ngozi Adichie, a to jednak feministických, jednak celkově společenských.

2.2.1.1 *Feminismus je pro každého*

Jak je již z názvu knihy *Feminismus je pro každého* patrné, hlavním tématem spisovatelky Chimamandy Ngozi Adichie je, že o feminismus se mohou zajímat i muži,³⁰ a není to tak pouze záležitost žen, jak se mnoho lidí domnívá. Autorka knihy tak chce dokázat, že pokud má být feminismus účinný, musí pohltnout co nejvíce lidí. Zároveň zde můžeme sledovat druhé téma, které se pouze týká mužů. Spisovatelka totiž nastiňuje, jak konzervativní názory ovlivňují muže, a společenský systém je tak staví do složité pozice, někdy do pozice, ve které někteří muži ani být nechtějí.

Mezi hlavní motivy feministické knihy patří rovnoprávnost mužů a žen, genderové stereotypy, výchova, peníze a láska po mnoha stránkách.

²⁹ Muži jako součást feminismu. *Neznalost je příležitost*. Dostupné z: [Neznalost je příležitost • RESPEKT](#)

³⁰ V současné době se najde plno mužů, kteří se stále snaží podpořit feminismus. Jednou z největších ikon mužského feminismu je britský zpěvák Harry Styles, který vidí feminismus jako velice jednoduchý a přímočarý. „Lidé si myslí, že když řeknete 'Jsem feministka', znamená to, že si myslíte, že muži by měli hořet v pekle a ženy by jim měly šlapat po krku. Ne, myslíte si, že ženy by si měly být rovny s muži. To mi nepřipadá jako bláznivá věc. Vyrůstal jsem se svou maminkou a sestrou – když vyrůstáte kolem žen, tak ženský vliv je prostě větší.“ - Výrok Harryho Stylese. *Harry Styles bere feminismus jako dar*. Dostupné z: [Harry Styles explaining feminism is a gift - CNN](#)

Dále je taktéž důležité zmínit, že tato kniha je upravená verze přednášky, kterou spisovatelka měla v roce 2012. Jednalo o se přednášku, která měla podpořit Afriku. Spisovatelka Adichie se pravidelně zúčastňuje přednášek, které se zabývají kontinentem, ze kterého ona sama pochází.

Ihned na začátku knihy je jasné, že velkou roli budou hrát v této knize mužské postavy, které se staly součástí autorčina života. Jako prvního muže zmiňuje svého kamaráda Okolomu, jenž byl údajně prvním člověkem, který označil Chimamandu za feministku. V Nigérii bylo naprosto běžné, že si spolu děti hrály často venku. Jak již bylo zmíněno, Nigérie se od USA liší tím, že děti jsou schopné se zabavit samy a rodiče je nemají stále na očích, jak to bývá ve zvyku v západních zemích. Není tedy divu, že se obvykle starší děti staraly o ty mladší, když si spolu venku hrály. Právě Okoloma byl starší než Chimamanda a tak i on se o ni kolikrát venku staral, aby se jí něco nestalo. Všechny děti to tak měly v sobě zakódované, a tak nehrálo roli, jestli je starší dívka nebo chlapec. Autorka však dodává, že označení za feministku bral její kamarád velice negativně. „Nebyl to zrovna kompliment, to jsem mu poznala na hlase. Vyslovil to stejným tónem, jako se říká třeba: 'Zastáváš se teroristů'.“³¹

Od tohoto okamžiku se spisovatelka Adichie snažila zjistit, co to vlastně feminismus je. Později si byla jistá, že Okoloma měl pravdu a skutečně spisovatelka feministkou je. Problém byl, že celé její okolí vnímalo tento směr jako velice špatný. Často jí říkali, že pokud bude feministkou, tak si nikdy nenajde manžela. Možná ani její okolí přesně nevědělo, co tento pojem ve skutečnosti znamená, ale stoprocentně se autorka dostala do nevýhodné pozice ve svém okolí. Ale nejen ve svém okolí.

Spisovatelka se na začátku zabývá tím, co to ten feminismus doopravdy znamená. Z knihy ale můžeme vycítit, že říct jednoznačný závěr není úplně možné. Každý člověk si pod tímto směrem představí trochu něco jiného. Chimamanda Ngozi Adichie se snažila co nejvíce specifikovat, co pro ni feminismus představuje, a tak se začala označovat za „šťastnou africkou feministku, která nemá averzi k mužům, ale lesk na rty a vysoké podpatky nenosí kvůli nim, nýbrž kvůli sobě.“³² Fakt, že Chimamanda Ngozi Adichie musela zmiňovat, že nemá averzi vůči mužům, je pouze důkazem, že se muži stále cítí být utlačovanými, pokud je žena feministkou. Původní myšlenka feminismu ale, jak již bylo zmíněno v první kapitole, byla úplně jiná. Mělo se jednat pouze o ideologii, ve které si ženy budou rovny s muži. Těžko

³¹ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Feminismus je pro každého*, str. 10

³² Tamtéž, str. 13

říct, kde se stala chyba. Možná opravdu dochází pouze k tomu, že tento pojem je v naší společnosti málo diskutovaný po odborné stránce. Pravda ale může být i taková, že se některé ženy, které nenávidí muže, začaly označovat za feministky, a tím způsobily to, že dnes plno lidí vidí feministky pouze jako ženy, jež mají averzi k mužům.

Z knihy je dále patrné, že autorce jde především o rovnoprávnost mužů a žen. Ve svém dětství se totiž dostala do mnoha situací, kde rovnoprávnost mezi oběma pohlavími nebyla. Spisovatelka zmiňuje svou příhodu z dětství, kdy žák s nejlepším prospěchem³³ mohl mít třídní dozor. „Jenže potom učitelka k mému údivu prohlásila, že dozor může mít jen kluk. Zapomněla to předtím upřesnit, protože jí to přišlo jasné. A druhého nejlepšího výsledku dosáhl kluk, takže tu roli dostal on.“³⁴ Dívkám tedy nebylo umožněno, aby zastávaly prestižní funkci ve škole. Již od dětství tak bylo v Nigérii jasně dané, že v některých ohledech jsou chlapci upřednostňováni a dívky se nemohou zapojit do všech akcí, protože jim to společnost nesvěří.

Dále se Chimamanda Ngozi Adichie zabývá otázkou peněz v západním světě. Přestože dnes se stále více setkáváme s tím, že ženy jsou schopny zaplatit například večeři za sebe i svého partnera, tak pak je na muže často nahlíženo jako na neschopné. Někteří lidé stále tvrdí, že platit má pouze muž. Tento konzervativní postoj však může mužům často ublížit, ale ne pouze mužům. Ženy by taktéž rády dokázaly, že se dovedou o svou rodinu postarat i po finanční stránce. Přeci jen ženy dnes pracují daleko více než před sedmdesáti lety.

Dalším důležitým bodem v knize *Feminismus je pro každého* jsou platy mužů a žen. Autorka zmiňuje, že se ve Spojených státech amerických stále setkává s tím, že muži mají na stejné pozici jako ženy vyšší plat. Chimamanda Ngozi Adichie také zmiňuje, že oba (muž i žena) mají stejnou kvalifikaci. Muž tak získává vyšší plat pouze proto, že je muž. Gender tedy stále hraje velkou roli i v západním světě. „Muži tedy doslova vládou světu. Což dávalo smysl – před tisíci lety. Lidské bytosti tehdy žily ve světě, kde nejdůležitější vlastnost pro přežití představovala tělesná síla – kdo byl fyzicky silnější, ten měl větší šanci stát se vůdcem. A fyzicky silnější bývají muži. (Samozřejmě existuje celá řada výjimek.) Dnes ovšem žijeme v naprosto odlišném světě. Způsobilejší k tomu, aby vládli druhým, nejsou lidé tělesně silnější, ale ti inteligentnější, erudovanější, tvořivější, inovativnější. A na tyhle vlastnosti nemají vliv žádné hormony. Inteligentní, inovativní, kreativní může být stejně

³³ Nejlepší prospěch měla tehdy právě Chimamanda Ngozi Adichie.

³⁴ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Feminismus je pro každého*, str. 16

dobře žena jako muž.“³⁵ Z úvahy spisovatelky tak můžeme vyčíst, že světu vládnou především genderové stereotypy, které často staví ženy do nevýhodné pozice.

Pokud se již žena dostane ve firmě na vyšší pozici než muž, je pro ni obtížnější si sjednat pořádek než pro muže. Spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie zmiňuje, že se od ženy očekává, že se bude chovat jako žena, tedy, že nebude na muže, kteří pracují pod ní, tak přísná. Dále autorka píše, že se plno žen kvůli tomuto mění a nechová se tak průbojně, poněvadž to se k ženě nehodí. Možná proto se ženy tak málo dostávají ke kormidlu. Až moc přemýšlí, co si o nich, především muži, myslí. Podle autorky je potřeba toto změnit. Začít se má již od raného dětství. Musíme prý změnit výchovu dcer i synů.

Další zajímavý motiv nakousla autorka přibližně v polovině knihy. Svatby jsou údajně důležitější pro ženy než pro muže. Ženy se vdát musí, zatímco muži se ženit nemusí. Takto autorka píše o zkušenostech v Nigérii. Dívky jsou vystavovány neskutečnému tlaku jenom proto, aby naplnily očekávání svých rodičů. Na muže ale nikdo v tomto ohledu netlačí, alespoň dle Chimamandy. Zároveň dodává, že žena by měla mít úctu ke svému partnerovi, ale opačně to již v Nigérii neplatí. Spisovatelka s tímto posledním výrokem zásadně nesouhlasí. Taktéž dále píše, že je silně proti tomu, aby se ženy vzdávaly svých profesních snů jenom proto, aby tím neublížily svému partnerovi. Přeci jen konzervativní názor v Nigérii praví, že muž má vydělávat více peněz než žena.

Na závěr této knihy autorka dodává: „Největší feministka, jakého znám, je můj bratr Kene, ačkoliv je to zároveň vlídný, pohledný a velice mužný mladík. Pro mě jsou feministé muži nebo ženy, kteří hlásají: 'Ano, současné nastavení genderu není v pořádku a musíme to napravit, musíme na tom zapracovat.'“³⁶ Spisovatelčiny názory podporuje celá její rodina, ale s bratrem Kene si je autorka, jak přiznává, nejbližší.

2.2.1.2 *Milá Ijeawele aneb Feministický manifest v patnácti doporučeních*

Oproti knize *Feminismus je pro každého* se v této knize mění pár důležitých věcí.

Největší změnou je zde adresát. V minulé knize se autorka snažila vytvořit atmosféru, která by přivedla více ženských i mužských čtenářů, kteří se chtějí seznámit s feminismem a podívat se na největší problémy, které se odehrávají především kvůli genderovým stereotypům. V knize *Milá Ijeawele aneb Feministický manifest v patnácti doporučeních* je

³⁵ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Feminismus je pro každého*, str. 24

³⁶ Tamtéž, str. 61

původním adresátem kamarádka Chimamandy Ngozi Adichie, Ijeawele. Spisovatelka jí právě původně sepsala 15 bodů, které považovala za důležité při výchově dcery, která se Ijeawele narodila. Body autorka sepsala na popud své kamarádky. Později z těchto bodů vytvořila Chimamanda knihu pro širokou veřejnost. Konkrétně v roce 2017.

Hlavním tématem této knihy je tedy doporučit kamarádce, jak má vychovávat svou dceru. Výchovou to totiž vše začíná, jak již autorka zmiňovala u svého předešlého díla. Zároveň se svými radami snaží řídit i samotná autorka, jež také vychovává dceru. Zmiňuje však, že každé dítě je jiné, a přestože se její kamarádka bude snažit ze své dcery vychovat feministku, všechno nakonec může dopadnout jinak.

Motivy se v knize prolínají, ale jsou obdobné jako u knihy *Feminismus je pro každého*. Základním motivem je rovnoprávnost mužů a žen. Autorka tento motiv považuje za stěžejní a ráda by dokázala, že rovnoprávnost je třeba dětem všteňovat od úplného začátku. Byla by šťastná, kdyby její vlastní dcera žila ve spravedlivějším světě.

První doporučení od Chimamandy Ngozi Adichie se týká toho, že dcera bude přejímat plno návyků od své matky již v raném dětství. Je tedy třeba, aby si Ijeawele uvědomila, že pokud bude mít ona sama dobrou práci a bude se snažit o seberealizaci, je dosti pravděpodobné, že to od ní okouká i její dcera. Jednodušeji řečeno, pokud matka bude mít dostatečně vysoké sebevědomí, bude jej mít i její dcera. To je pro základ feminismu velice důležité. Ambicióznost žen je nesmírně důležitá. Ženy si musí začít více věřit, aby se dokázaly v životě prosadit jako muži.

Druhým důležitým bodem je, že o jejich dceru se musí starat i její otec, se kterým Ijeawele žije. Není dobré, pokud jejich malá dcera Chizalum uvidí, že doma veškerou práci zastává pouze její matka. Je potřeba z Chizalum vychovat soběstačnou ženu, která si bude hledat soběstačného muže. Jinak rovnoprávnost ve vztahu nebude ani vyhledávat. Matka i otec se podle spisovatelky mají o dceru starat oba. Dcera přeci jenom nepatří pouze matce, ale i otec by se měl aktivně zapojovat do její výchovy.

Autorka zastává názor, že některé věci nejsou pouze chlapce a některé pouze pro dívky. „Kuchařské umění není nic, co by měla žena přednastavené ve vagině. Vařit se člověk učí. Vaření – stejně jako domácí práce obecně – je životní dovednost, kterou by měli v ideálním případě ovládat muži i ženy. A jak muži, tak ženy to naopak nemusejí umět.“³⁷ Oba by se

³⁷ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Milá Ijeawele, aneb, Feministický manifest v patnácti doporučeních*, str. 25

měli především doplňovat a shodnout se na tom, co od života chtějí. Také není dobré rozdělovat domácí práce na ženské a mužské. Žádné takové rozdělování by vůbec nemělo existovat. Rozhodně by život pro Chizalum neměl vypadat tak, že jí někdo bude zakazovat její oblíbenou činnost jenom proto, že se to k dívce dostatečně nehodí. Spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie si všimla, že již od dětství je totiž dané, jaká má být holčička a jaký má být chlapeček. Například v hračkářství jsou hračky rozdělené barevně, modrý sektor je vyloženě pro chlapce, zatímco růžový je pro dívky. Hračky se v těchto sektorech výrazně liší. Chlapečkovi jen tak nikdo nekoupí panenku, zatímco holčičce autíčka také ne. „Kéž by tak ty hračky měli seřazené podle druhu, ne podle pohlaví.“³⁸ Je třeba si uvědomit, že již od dětství stavíme děti do pozice, ve které ony možná ani být nechtějí. Učíme je od začátku systému, který ani v podstatě nedává úplně smysl. Jednou bude mít chlapec také děti (pravděpodobně), stejně jako dívka jednou bude pravděpodobně řídit auto.

Matky často vychovávají své dcery jinak než své syny. Spisovatelky to vidí opět jako velký problém, protože to nepodporuje rovnoprávnost chlapců a dívek. Kamarádka Chimamandy se jednou pozastavila nad zajímavou skutečností: „Všimla si prý, jak holčičky usměrňují a pořád je nabádají: 'na to nesahej' a 'přestaň a buď hodná', zatímco chlapečky podporují, aby všechno pořádně prozkoumali, tolik je neusměrňují a skoro vůbec jim neříkají 'buď hodný'.³⁹ Opět již od začátku tak rodiče ovlivňují role svých dětí ve společnosti. Pro ženu pak bude logicky komplikovanější se v profesním (ale i osobním) životě více prosadit.

Feminismus má několik verzí a Chimamanda upozorňuje svoji kamarádku, aby si dávala pozor na feminismus light. „Feminismus light používá analogie typu 'muž je hlava, vy jste krk', případně 'muž řídí, ale vepředu sedíte vy.' Ještě horší je ve feminismu light myšlenka, že muži jsou sice přirozeně nadřazení, ale mělo by se od nich čekat, že se budou 'k ženám chovat hezky'.⁴⁰ Pokud bychom stáli o rovnoprávnost mužů a žen, pak bychom museli jednoznačně feminismus light odsoudit. Další myšlenkou této odnože feminismu je, že muž má žádat ženu o ruku. Znamená to totiž, že skutečnou moc má žena, protože bez jejího souhlasu by k svatbě nemohlo dojít. Chimamanda Ngozi Adichie ale tvrdí,⁴¹ že tomu tak ve skutečnosti není. Moc má podle ní ten, kdo o ruku žádá. V Nigérii taktéž existuje feminismus light. Jejich oblíbená věta dle Chimamandy je: „Nechte ji, ať si dělá, co chce, hlavně když jí

³⁸ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Milá Ijeawele, aneb, Feministický manifest v patnácti doporučeních*, str. 27

³⁹ Tamtéž, str. 29

⁴⁰ Tamtéž, str. 32

⁴¹ Tamtéž, str. 85

to dovolí manžel.“⁴² Manžel přeci nemusí ženě nic dovolovat. Pokud jsou rovnocenný pár, tak oba mohou dělat věci, aniž by jeden z nich tomu druhému něco přikazoval nebo zakazoval.

Stejně jako v předešlé knize zmiňuje Chimamanda Ngozi Adichie svatby. Opět zdůrazňuje, že svatba by pro ženu neměla znamenat vzdát se svého profesního života. V Nigérii se všeobecně od vdané ženy očekává, že bude schopna se postarat o celou domácnost včetně manžela. Nemělo by tomu tak ale být. Na ženu je v tomto ohledu opravdu vyvíjen obrovský tlak, kvůli kterému se pak často poddá a vzdá se právě profesního života, aby zvládala domácnost, jak si to společnost vyžaduje. Dále autorka dodává, že svatba pro ženu není podmínkou. Pokud se Chizalum nebude chtít vdát, tak to přeci neznamena nic špatného.

Co se týče rovnocenného partnerství, tak Chimamanda Ngozi Adichie ve své knize píše, že je důležité, aby si jednou Chizalum uvědomila, že život s partnerem neznamena, že ona bude více milovat jeho než on ji. V ideálním světě by měli být schopni se milovat stejně. Opět se tedy spisovatelčino tvrzení zabývá tím, že v Nigérii je běžné, že žena svého muže miluje více a je schopna se pro něj obětovat, zatímco on pro ni nikoliv. Takto by to nemělo vypadat. Muž by se k ženě neměl chovat hrubě, stejně jako žena by se neměla hrubě chovat ke svému manželovi. Manželka si v Nigérii nemůže dovolit zahýbat svému manželovi, ale naopak to přípustné je. Společnost tolik neřeší, že muž má milenkou. Společnost to toleruje, protože se domnívá, že muž je nadřazený ženě, a tak si i toto vůči své ženě může dovolit. Žena i muž by si měli být ve všem rovni, to je přeci primární úloha feminismu. „Nedávno jsem byla na křtinách a hosté měli křtěné holčičce napsat přání do života. Jedno znělo: 'Přeju ti, abys měla hodného manžela.' Bylo to myšleno dobře, ale člověka to pořádně zarazí – už tříměsíční holčičku učíme, že by se měla dobře vdát. Přát chlapečkovi 'hodnou manželku' by nikoho nenapadlo.“⁴³

Je důležité, aby Chizalum milovala historii svého státu a své rodiny. Chimamanda říká, že se často bude dcera Ijeaweले setkávat s tím, že černošství je něco negativního. Neměla by to tak ale cítit. Každý jsme nějaký a barva pleti nic nemění na charakteru člověka. Zde již autorka mírně nastiňuje rasismus, se kterým se pravděpodobně i malá Chizalum v životě setká. Společnost musí vědět, že nejen bílé ženy jsou krásné, ale i ženy jiné barvy pleti jsou

⁴² ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Milá Ijeaweले, aneb, Feministický manifest v patnácti doporučeních*, str. 33

⁴³ Tamtéž, str. 84

krásné. Společnost je povrchní, a tak vnější krása hraje již nějakou dobu prim. Proto je důležité připomenout, že každý člověk je něčím krásný.

Poslední radu, kterou Chimamanda Ngozi Adichie poskytla své kamarádce byla, aby své dceři vysvětlila, že být jiný je naprosto v pořádku. Člověk by měl mít rozhled, měl by logicky uvažovat, vytvářet si vlastní názory a nedívat se tolik na to, co si o něm myslí společnost.

Kniha *Milá Ijeawele aneb Feministický manifest v patnácti doporučeních* tak určitě splnila svůj primární úkol. Byla schopna poradit kamarádce Chimamandy Ngozi Adichie. Je patrné, že životy v Nigérii a Spojených státech amerických se dosti liší, ale i v USA jsou stále problémy kvůli nerovnosti partnerů nebo zkrátka vztahu muž – žena. Neměli bychom tento vztah podceňovat, jak by řekla Chimamanda Ngozi Adichie.

3 NÁZORY AUTORKY NA PROBLEMATIKU RASISMU

Spisovatelka se, jak již bylo zmíněno, narodila v Nigérii. S rasismem se tak v dětství nemusela potýkat. Možná o to komplikovanější byl její příjezd do Spojených států amerických, kde se rozhodla studovat univerzitu⁴⁴. Zde se totiž poprvé osobně seznamuje s rasismem, který samozřejmě jednoznačně odsuzuje.

Za hlavní příčinu rasismu ve Spojených státech považuje spisovatelka neznalost. Lidé se totiž neučí o rasismu na školách, a pak mají pouze předsudky, které se špatně vyvrací. Na druhou stranu také spisovatelka dodává, že ani v Nigérii ji na škole nikdo s rasismem neseznámil. Adichie dále říká, že není největším problémem otroctví, které dříve v USA bylo, ale problémy v padesátých a šedesátých letech 20. století. Spisovatelka v jednom rozhovoru⁴⁵ říká, že v tomto období bylo černošským dětem zakázáno, aby chodily do školy, do které chodily i bílé děti. Za občanská práva Afroameričanů tehdy bojoval především Martin Luther King, který se zasadil o podstatné změny v USA. Nedokázal však rasismus úplně zrušit, a rasismus tak bohužel přetrvává dodnes, nakonec to není ani 60 let od úmrtí Martina Luthera Kinga.

Je nutné si uvědomit, že rasismus se netýká pouze Spojených států amerických, ale v podstatě celého světa. Adichie ohledně rasismu negativně zmiňuje například Velkou Británii, ve které dříve taktéž trávila čas. I zde se ve 21. století stále vyskytuje rasismus.

Chimamanda Ngozi Adichie se aktivně zajímá o politické dění, a to především ve Spojených státech amerických, ve kterých tráví nejvíce svého času. Není tajemstvím, že se spisovatelka přiklání k Demokratické straně, jak již bylo v práci zmíněno.⁴⁶

⁴⁴ V rozhovoru Gulliver (viz níže) spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie tvrdí, že na americké univerzitě nebylo žádané, aby jako černoška byla lepší než běloši. Autorka uvádí, že vychází z osobní zkušenosti.

⁴⁵ Rozhovor probíhal v Praze ve vzducholodi Gulliver. Dostupné z: [Chimamanda Ngozi Adichie ve vzducholodi Gulliver - YouTube](#)

⁴⁶ Autorka slavného románu *Amerikána* se několikrát vyslovila pro podporu bývalého amerického prezidenta Baracka Obamu.⁴⁶ Dle svých slov byla nadšena, když byl poprvé zvolen prezidentem USA. Když Baracku Obamovi skončilo již druhé prezidentské období v roce 2017, tak Chimamanda opět vyjádřila svou podporu Demokratické straně, za kterou v roce 2016 kandidovala Hillary Clinton. Pro spisovatelku však volby dopadly špatně, poněvadž vyhrála Republikánská strana, za níž kandidoval Donald Trump. Výhru Republikánské strany chápala do jisté míry jako neštěstí, protože se dle ní pouze Demokratická strana zajímá o rasismus a chce proti

Dcera spisovatelky Chimamandy Ngozi Adichie se již narodila v USA. Bude tak žít úplně jiný život než její matka, která vyrůstala pouze v Nigérii a nemusela jako dítě čelit rasistickým poznámkám. Adichie říká, že se velice snaží ochránit svou dceru před rasismem, ale je jí naprosto jasné, že ji neochrání na sto procent. Zároveň své dceři říká, jak je důležité si vážit svých afrických kořenů a pokouší se jí vysvětlit, jaké výhody její barva pleti má. O své dceři dále v jednom rozhovoru povídá, že velice ráda čte knihy, ve kterých vystupují jako hlavní hrdinové černošské děti. Pro její dceru je to totiž přirozené a nejspíš jí to také dodává sebevědomí, protože například vidí, jak dobrodružný a pěkný život ty děti mají. Zároveň se černošské děti v knize zabývají podobnými problémy, které dcera má, a tak jí to v životě pomáhá. Spisovatelka uvádí, že dnes se o černoších píše v knihách daleko více a více černošů také knihy píše. Doufá tak, že černošská literatura bude i nadále mezi lidmi populární. Na závěr spisovatelka dodává, že by pro svou dceru také ráda napsala dětskou knihu.

Své další názory ohledně rasismu začlenila spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie i do svých knih, které budu dále v bakalářské práci rozebírat. Mezi její nejúspěšnější knihy patří *Amerikána*, která se právě rasismem zabývá.

němu bojovat. Je to jeden z důvodů, proč právě Chimamanda Ngozi Adichie stojí za Demokratickou stranou ve Spojených státech amerických.

4 POSTOJ CHIMAMANDY NGOZI ADICHIE K NIGÉRII A USA

Jak již bylo v předchozích kapitolách řečeno, spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie pochází z Nigérie (konkrétně z města Lagos), ale od svých 19 let bydlí ve Spojených státech amerických.⁴⁷ Samu sebe považuje za Nigerijku, která má ráda Spojené státy americké. Pro *Týdeník RESPEKT* uvedla, že se pravděpodobně nikdy nebude považovat za Američanku. Do Nigérie se však vrací pravidelně, vždy na delší období. Proto přenáší různá srovnání kultur a každodenního života v obou státech do své beletrie, kterou budu v následující kapitole rozebírat a tomuto tématu se i věnovat.

Mohlo by se zdát, že autorka bude pro své prozápadní myšlení odsuzována ve své rodné zemi, ale až na incident s knězem (viz podkapitola 1.1) je opak pravdou. Adichie je v Nigérii velice uznávaná a po příjezdu do své země je obklopena ochrankou. Svou dceru se snaží nevystavovat médiím a nesebrat ji tak svobodu, kterou má. „Jinak od své slávy se ji snažím ochránit, v nigerijských médiích její fotka nebyla otištěná, a když mě někdo poprosí o společný snímek, dcera už automaticky odchází ze záběru. Znovu a znovu ji na to upozorňuji. Byli jsme na jedné party, kde si ji někdo chtěl vyfotit – a ona mu řekla, že nejprve musí za maminkou a zeptat se.“⁴⁸

Mezi Nigérií a Spojenými státy americkými nalezneme asi hned na první pohled několik rozdílů. Chimamanda jich samozřejmě našla daleko více při svém pobytu v USA, než bychom si my mohli představit. Většinu rozdílů vidí až po narození její dcery. Všimla si totiž, že je velký rozdíl mezi výchovou v USA a výchovou v Nigérii. „V Nigérii je neustále obklopena lidmi, dětství se tam odehrává v duchu myšlenky, že k výchově potřebujete celou vesnici. V našem domě v Lagosu je pořád spousta příbuzných, rodina je tu mnohem rozvětvenější struktura. Naopak ve Spojených státech je její definice mnohem omezenější a svázanější, funguje spíše nepočetná nukleární rodina, což je také pro nás rodiče únavnější. Dcera od nás mnohem více očekává, že ji zabavíme. V Nigérii se o ni tak intenzivně starat nemusíme, protože pořád něco vyvádí s bratranci a sestřenicemi.“⁴⁹ O své dceři mluvila i dále, když se svěřovala, že neví, v jaké zemi bude její dcera navštěvovat školu. „Okolí ji bude posuzovat podle rasy – neunikne tomu, protože tohle téma je v USA všudypřítomné. Už když jsme pro ni vybírali školku, nehledali jsme tu nejkvalitnější, ale etnicky smíšenou,

⁴⁷ V současné době žije v Marylandu.

⁴⁸ Sláva spisovatelky a její dcera. *Neznalost je příležitost*. Dostupné z: [Neznalost je příležitost • RESPEKT](#)

⁴⁹ Výchova v Nigérii a v USA. *Neznalost je příležitost*. Dostupné z: [Neznalost je příležitost • RESPEKT](#)

kde nebude pociťovat svou odlišnost. O takových věcech v Nigérii přemýšlet nemusíme.“⁵⁰ Jiným zajímavým rozdílem je i politika, o kterou se Chimamanda aktivně zajímá. Hlavní rozdíl spatřuje v korupci a nepřehledném systému, který se nachází v Nigérii. Spojené státy tak považuje za pokrokovější a přehlednější v tomto slova smyslu, přestože korupce je samozřejmě i v USA.

Chimamanda Ngozi Adichie ve svých rozhovorech, ale i skrz svou literaturu,⁵¹ říká, že Spojené státy americké a Nigérie mají i spoustu věcí společných. Například spatřila, že lidé jsou v obou státech velice ambiciózní, ale bohužel se snaží dosáhnout svých cílů i lhaním, které ona sama odsuzuje a nepřijde jí to jako férové jednání. Dalším společným negativem pro oba státy je sexismus, se kterým se spisovatelka setkala buď osobně, nebo nepřímo skrz své přátele. Takto se rozpovídala v jednom rozhovoru o své dceři: „Musím říct, že i v USA hodně brzy zjišťuje, že je dívka – už dětské oblečení je sexualizované. V Nigérii se sexismus stává větším problémem, když dospěje, v dětství ji před ním dokážu dobře chránit. Maximálně musím hlídat, aby jí někdo neříkal, že nějaká hračka není pro holky.“⁵² Dále spisovatelka ve stejném interview prozradila, že před rasismem nejspíše svou dceru nedokáže ochránit.

V současném, tj. 21., století se událo několik změn v USA, co se týče nahlížení na africký kontinent. Spisovatelka prozradila, že dříve se ve Spojených státech totiž mluvilo o Africe pouze jako o chudém a nevzdělaném kontinentu. Za hlavní příčinu této dezinformace pokládá Chimamanda špatnou informovanost amerického obyvatelstva, především ve školách. Dnes se dle této spisovatelky lidé dívají na Afriku i z druhé strany, tedy z té, že ne všechny státy v Africe jsou stejné, a že Nigérie má světu také co nabídnout. V dnešní době nalezneme v Nigérii mnoho úspěšných spisovatelů,⁵³ kteří jsou známí například právě ve Spojených státech. Také se píše více o africké kultuře⁵⁴ – to by se v minulém století tak často nestávalo. Přesto při svém debutu Chimamanda v USA ostře narazila. „*Purpurový ibišek* o dívce dospívající v Nigérii po vojenském puči se odehrává v malém univerzitním městě – a v USA jsem měla velký problém najít vydavatele. Hodně lidí mi říkalo, že nikdo

⁵⁰ Výběr školy pro dceru. *Neznalost je příležitost*. Dostupné z: [Neznalost je příležitost • RESPEKT](#)

⁵¹ Především v díle *Amerikána*, viz kapitola 5.

⁵² Sexismus. *Neznalost je příležitost*. Dostupné z: [Neznalost je příležitost • RESPEKT](#)

⁵³ Například Ayobami Adebayo, Ben Okri nebo Akwaeke Emezi.

⁵⁴ O africké kultuře zpočátku psala i Chimamanda. Jejím primárním cílem bylo totiž přiblížit africkou kulturu západnímu světu. Dnes to již nepokládá za svůj hlavní cíl, poněvadž se o Africe všeobecně více píše.

neví, kde Nigérie je, že nikoho nezajímá. Navíc si neuměli představit, jak mě jako neznámou autorku budou propagovat, když na scéně nebyla další černá africká spisovatelka, ke které by mě mohli přirovnat. Takže přicházelo jedno odmítnutí za druhým, až jedno skvělé malé nakladatelství knihu vydalo.“⁵⁵ Je tedy vidno, že začátky spisovatelky nebyly vůbec jednoduché. V USA se na ni zpočátku nikdo neřval jako na budoucí hvězdu Nigérie.

⁵⁵ Problémy s debutem. *Neznalost je příležitost*. Dostupné z: [Neznalost je příležitost • RESPEKT](#)

5 ANALÝZA VYBRANÝCH DĚL CHIMAMANDY NGOZI ADICHIE

V této kapitole se pokusím co nejpřesněji analyzovat tři velká témata, která jsou stěžejní pro tři beletristická díla Adichie, které jsem si vybrala k analýze. Podkapitoly budou pojmenované po jednotlivých dílech spisovatelky Chimamandy Ngozi Adichie a seřazeny jsou vzestupně podle vzniku, poslední podkapitola se bude zabývat menšími motivy v knihách, které jsou alespoň pro dvě z těchto knih společné. Budu se zde tedy věnovat analytické interpretaci⁵⁶ po jednotlivých literárních kategoriích.

5.1 *Purpurový ibišek*

Purpurový ibišek je beletristické dílo Chimamandy Ngozi Adichie, jež se kromě postavení ženy v domácnosti, postavení bílého muže v Nigérii a vzhlížení k USA zabývá také náboženstvím, konkrétně křesťanstvím. Hlavní postavou a zároveň vypravěčkou je patnáctiletá slečna Kambili, která žije se svým mladším bratrem a rodiči v Nigérii. Její otec je však náboženský fanatik a život svým dětem a manželce silně znepříjemňuje. Děti a jejich matka nejsou úplně svobodní, a tak jejich názory musí být totožné s otcem hlavním postavy, především v otázce náboženství. Velkou oporu mají tři „kladné“ postavy v sestře despotického otce, která si je plně vědoma nepřijatelného chování bezcitného fanatika. Příběh končí pro hlavu rodiny nakonec zavražděním, za což musí jedna z dalších postav nést následky.

Analýzu tohoto titulu začnu kompozicí a zakončím ji postavami a vypravěčem (pokud nepočítám jazykovou stránku), což je kategorie, která je na tři vytyčená velká témata nejbohatší.

5.1.1 Kompozice

Kniha *Purpurový ibišek* je rozdělena na celkem čtyři části. Středobodem času je pro kompozici květná neděle, kterou příběh začíná. Naopak v druhé⁵⁷ části se autorka vrací před

⁵⁶ „Analytická interpretace vyzdvihuje jeden specifický aspekt, problém nebo metodologicky vyhraněný úhel pohledu a z jejich perspektivy zpravidla osvětluje dané literární dílo jako celek, nabízí dosud nereflektovaný nebo nedoceněný (žánrový, stylový, kompoziční, tematický, směrový, hodnotový, ideový, vývojový, komparatistický) 'klíč' k němu.“ (Peterka, 2007)

⁵⁷ Druhá část tvoří více jak polovinu celé knihy.

tuto událost, takže kniha je z velké části vyprávěna retrospektivně. V třetí a čtvrté části knihy pak postupuje Adichie chronologicky, tedy v návaznosti na první část.

První kapitola nás jako čtenáře rovnou hodí do velkého chaosu, který je způsoben roztržkou mezi fanatickým otcem a synem Jajou. Z první části knihy se tak dozvídáme pouze to, že vypravěččin mladší bratr nešel ke svatému přijímání, a tento okamžik způsobil rozruch v rodině. V první části knihy tedy nevíme, co bylo příčinou roztržky a zpočátku ani netušíme, kdo je kladná postava, zda otec, nebo syn. Nevíme totiž, proč Jaja nešel k svatému přijímání, nevíme, jestli měl bratr Kambili nějaký opodstatněný důvod, či to udělal z rozmaru.

První část knihy se od druhé a třetí liší tím, že spád událostí je ohromný, tempo je tedy zrychlené. Zde se pouze dozvíme jednu dějovou linii, ke které nám však chybí začátek. Můžeme tak pouze doufat, že spisovatelka dále v příběhu dovysvětlí, co se odehrálo v rodině předtím.

V druhé části knihy se tak dostáváme před květnou neděli a díky této retrospektivitě zjišťujeme více, jaké povahové rysy jednotlivé postavy mají a jaké postavení ve společnosti zaujímají, tak například zjistíme, že teta Ifeoma je velice emancipovaná žena, která se neřídí zažitými konvencemi, na rozdíl od matky Kambili. Dozvíme se také díky vypravěči (Kambili), co bylo příčinou hádky mezi dvěma muži a zde bychom již dokázali určit, která z těchto dvou postav je kladná a která záporná, přičemž do druhé kategorie se jednoznačně řadí otec rodiny, což ovlivňuje čtenářovo pojetí postav.⁵⁸ Nabízí se nám zde propojení se skutečným životem Adichie, když se setkala s až příliš fanatickým knězem v Nigérii a nepohodla se s ním (viz kapitola první).

Nemůžeme však z příběhu vydedukovat, že tato rodina je typická pro Nigérii. Přestože v Nigérii žije spousta křesťanů, tak to rozhodně neznamená, že všichni jsou takto fanatičtí. Na tento fakt upozorňovala i Chimamanda Ngozi Adichie při jednom ze svých rozhovorů.

Čtvrtá část knihy je nazvaná jako *Současnost* a navazuje chronologicky na část třetí, ale přesto se nám zde mění tempo vyprávění. Zatímco předešlá část knihy měla tempo pomalé a my, jako čtenáři, jsme se mohli zaměřovat i na sebemenší detaily děje, což znamená, že jsme se mohli soustředit právě na ta tři velká témata, tak poslední část je opět podstatně

⁵⁸ Adresát bude pravděpodobně soucítit s oběťmi náboženského fanatika, a bude tak více vnímat roli feminismu, jejíž ztvárnění nalezneme například u tety Ifeomy.

zrychlená jako část první,⁵⁹ poněvadž několik měsíců se odehraje na „několika stranách.“ Již se zaměřujeme pouze na dějovou linii, která se týká Jajy, protože otec rodiny zemřel. Ve čtvrté části příběhu tedy dochází k sumarizaci,⁶⁰ a dílo je velice rychle ukončeno vzhledem k předešlým částem knihy.

5.1.2 Časoprostor

Purpurový ibišek se odehrává na různých místech v Nigérii. Příběh je situován spisovatelkou do současnosti a místa, jež v knize popisuje, jsou reálná (Lagos, Enugu atd.), existují tedy a měla by odrážet skutečný život v Nigérii. Postavy a celkový příběh jsou však smyšlené.

Tím, že se nacházíme ve skutečných městech a současnosti, se nám autorka snaží co nejlépe nastínit problematiku třech témat, jež ve své práci zkoumám. Vzhledem k tomu, že se příběh odehrává v Nigérii, tak je možné, že se s ním ztotožní především obyvatelé Nigérie. Děj by tedy mohl sloužit jako prevence pro ženy v Nigérii. Mohly by se tímto příběhem inspirovat a porovnávat životy dvou dospělých žen – matky a tety. Pokud by se příběh odehrával v hluboké minulosti, či daleké budoucnosti, tak by apelování autorky, například na domácí násilí, nebylo tak úspěšné. Lidé se ztotožní vždy s tím, co je jim nejbližší. Současnost proto hraje velkou roli.

Za hlavní prostor, ve kterém se nacházíme nejčastěji, mimo jiné i hned na začátku příběhu, bych označila dům Kambili a její rodiny. Dům Kambili bychom mohli vidět jako symbol tradice a konzervatismu. Zároveň je tento prostor velice pesimistický a neodehrává se na tomto místě nic pozitivního. Děti jsou převážně nešťastné, obklopeny stresem a strachem. Postavy, které žijí v tomto domě se sice venku přizpůsobují času, který se odehrává za stěnami domu (tzn. reálnému času), ale co se týče jejich života v domě, máme pocit, že kvůli despotickému chování otce se čas zastavil před několika mnoha desítkami let.

Ostatní prostor bych označila jako vedlejší, do kterého se dostáváme výhradně díky vypravěčce.⁶¹ Obvykle sledujeme její cestu autem, přičemž krajina v příběhu nijak vykreslena není. Kambili se tak často ocitá pouze v autě, a pak až na určitém místě, které

⁵⁹ V první části se sice odehrává jeden den na deseti stranách, ale i díky častým popisům pokoje či okolí je děj zpomalený.

⁶⁰ „Sumarizace zachycuje relativně dlouhý časový úsek pomocí krátkého, často jen heslovitě zobecňujícího textu.“ (Peterka, 2007)

⁶¹ Jde tedy o perspektivně vyprávěný prostor.

díky jejímu popisu blíže poznáváme. Na určitá místa si tak tvoříme obrázek pouze z jejího úhlu pohledu, což zapřičiňuje, že se nám většina míst jeví jako pozitivně laděných, protože se Kambili cítí převážně uvolněně, když není pod dohledem svého otce. S Kambili tedy cestujeme po různých městech a místech Nigérie, ale jak již bylo zmíněno, obvykle se dostaneme bez popisu z bodu „A“ do bodu „B“.

V knize je několikrát zmíněno, že na Západě se mají lidé lépe než v Nigérii, což ale v příběhu zmiňují pouze Nigerijci, kteří nikdy neopustili svou rodnou zemi a domnívají se, že v jiných zemích se lidem žije lépe. Máme zde tedy pouze jeden úhel pohledu. Celkový náhled na Západ je tak v tomto příběhu autorkou Ngozi Adichie zkreslený. Jedním z hlasatelů „amerického snu“ je i 13letý kluk Obiora, jenž v Nigérii musí stát po boku matky,⁶² což mu sebralo bezstarostné dětství, proto doufá, že v USA život vypadá jinak.

V Nigérii jsou lidé zvyklí, že se velice řídí svým náboženstvím.⁶³ Díky (kvůli) náboženství v této zemi se pak lidé řídí mnoha tradicemi, což zapřičiňuje, že se řídí i genderovými rolemi, a nejsou tak ochotni přijímat názory ostatních lidí, například když si oblíkne poprvé kraťasy Kambili. Její otec by toto jistě nepochopil, protože Kambili má z toho sama špatný pocit, jenž převzala od svého otce. Vypravěčka má pocit, jako by zhřešila. Silně věřící lidé jsou pak velice konzervativní, což můžeme vidět i u rodičů hlavní postavy (viz 5.1.3).

Skrze svou rodnou zemi se spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie snaží vstítit své názory a zaujmout tak především obyvatele v Nigérii. Jak ale sama říkala, postavy, které v jejím příběhu vystupují, jsou smyšlené a neodkazují vyloženě na život v Nigérii, protože takových rodin, kde vládne zfanatizovaný despotický otec je bohužel hodně po celém světě, ale snaží se nám, ty postavy, říci, co je pro život důležité, a co naopak nikoliv. Jako důležité bychom tedy díky *Purpurovému ibišku* mohli vnímat milující rodinu, toleranci a přátele,⁶⁴ což jsou pozitivní vedlejší motivy, které se v příběhu objevují až ve chvíli, kdy se jako čtenáři seznámíme s rodinou tety Ifeomy. Postupem času tedy v příběhu spatřujeme i naději, která se nám může jevit v první části knihy jako nemožná.

⁶² Obiorovi zemřel otec, a je tak svázán postavením nejstaršího syna v domácnosti tety Ifeomy.

⁶³ Sever Nigérie tvoří především muslimové, zatímco na jihu Nigérie žijí převážně křesťané. Náboženství je v této zemi rozděleno téměř rovnoměrně – 50 na 50. Dostupné z: [Václav Opatrný: Nigérie, největší migrační hrozba pro Evropu ~ Právý břeh – Institut Petra Fialy \(pravybreh.cz\)](http://www.pravybreh.cz)

⁶⁴ To vše nalezneme v rodině tety Ifeomy.

5.1.3 Postavy a vypravěč

Postavy v *Purpurovém ibišku* bych nejprve rozlišila na postavy hlavní a vedlejší podle toho, kolik prostoru jim Chimamanda Ngozi Adichie v příběhu věnuje a také podle toho, kdo je nositelem hlavní dějové linie. Díky tomuto jednoduchému rozčlenění se můžeme více zaměřovat na myšlení hlavních postav, které je pro nás v hlavní dějové linii nejdůležitější. Neznamená to však, že spisovatelka neinvestovala promyšlené charakterové vlastnosti i do postav vedlejších, protože teta Ifeoma je představitelkou emancipované ženy, což je postava, se kterou Adichie jednoznačně sympatizuje. Tím, že se Ifeoma vyskytuje v příběhu až později, si můžeme všimnout, že se spisovatelka snažila nenásilně poukázat na vzorovou ženu Nigérie, která představuje pro děti a manželku Eugena naději a osvobození.⁶⁵

Za hlavní postavy bych označila jednoznačně vypravěčku celého příběhu, Kambili, o níž se dozvídáme nejvíce informací, jejího otce a také mladšího bratra Jaju, díky kterému se věci v rodině začaly měnit, protože na rozdíl od své matky a sestry byl schopen se postavit svému otci a říct svůj názor. Jaja je taktéž první postavou, se kterou se v příběhu seznamujeme a může se nám zdát, že to on bude ten, o kterém vypravěčka bude v příběhu hovořit, že budeme sledovat pouze jeho dějovou linii, a ne vypravěččinu. „Doma se to začalo bortit, když bratr Jaja nešel ke svatému přijímání. Táta pak po něm hodil svým těžkým misálem a rozbil přitom figurky na poličkách.“⁶⁶

Vedlejší postavy jsou ostatní členové rodiny Kambili, tedy její matka, ve které můžeme spatřovat typickou konzervativní ženu, která se řídí genderovými rolemi, teta Ifeoma, jenž je naopak příkladem emancipované ženy a můžeme tedy u ní sledovat boj o rovnoprávnost mužů a žen, dále její děti – Obiora, Chima a Amaka a v neposlední řadě dědeček, ke kterému mohou jet děti Eugena pouze na krátkou návštěvu, poněvadž to není křesťan. Postav, které v příběhu vystupují, je více, ale tyto vyjmenované jsou stěžejní, a proto se jimi budu nadále v práci zabývat.

V knize si můžeme všimnout typických genderových rolí, které souvisí s feminismem (viz kapitola 2). Projevují se nám především u vedlejších postav, ale i u samotného homodiegetického⁶⁷ vypravěče, kterým je v knize *Purpurový ibišek* teprve patnáctiletá

⁶⁵ Adichie tak nenápadně odkazuje na feminismus skrze Ifeomu, poněvadž se jedná o sebevědomou a samostatnou ženu.

⁶⁶ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Purpurový ibišek*, str. 11

⁶⁷ Homodiegetický vypravěč je ten vypravěč, který vystupuje v příběhu jako protagonista.

slečna Kambili, která se těmto genderovým rolím spíše jen podřizuje, protože je tomu tak naučená od raného dětství. Sama přisuzuje plno skutků pouze náboženství, než aby nad tím uvažovala i racionálně: „Přemýšlela jsem, proč jsem jí neřekla, že mám všechny sukně takhle hluboko pod kolena a žádné kalhoty nemám z toho důvodu, že když je žena nosí, je to hřích.“⁶⁸ Kambili je ještě v mnoha ohledech malé dítě, které si neuvědomuje činy, které provádí. Nemůžeme tedy říct, že pokud se Kambili až příliš řídí svým náboženstvím, že je to vyloženě její chyba a je to špatně. Mladá slečna byla v duchu přísného křesťanství vychována a v příběhu se kolikrát i svého otce, jenž ji přivedl k náboženství, opravdu bojí. Není úplně náhodou, že vypravěčkou je nedospělá slečna, poněvadž Chimamanda Ngozi Adichie chce opět upozornit čtenáře na to, že dítě bude většinou konat tak, jak si budou přát rodiče. Ale můžeme si všimnout rozdílu mezi Kambili a jejím mladším bratrem, který se snažil na celou věc s náboženstvím dívat i z jiného úhlu, a ne pouze jako zaslepený syn fanatického otce. Díky Kambili jsme ale mohli vnímat její myšlenky, které bychom u Jajy nespatriily, protože byl přímočarý a o všem měl hned jasno, a jak myslel, tak pak i konal, zatímco Kambili přemýšlí o mnoha věcech – o svém životě, náboženství atd., ale koná úplně jinak, než myslí, protože se neřídí sama sebou, ale pouze svým otcem, kterého přes všechny děsuplné zážitky miluje a respektuje. „S tátou jsem si mluvit přála, chtěla jsem slyšet jeho hlas, povědět mu, co jsem měla k jídlu, za co jsem se modlila, abych se od něj dočkala uznání, aby se mu rozlil úsměv po tváři, až se mu kolem koutků očí udělají vrásky.“⁶⁹

Jedna z jejích myšlenek o rasismu je velice zajímavá: „Otec Benedict působil u Svaté Anežky už sedmým rokem, ale když se o něm mluvilo, pořád se říkalo 'ten náš nový kněz'. Možná by se to nedělo, kdyby to nebyl běloch. Takhle pořád vypadal jako 'ten nový'.“⁷⁰ Skrze hlavní postavu si tedy můžeme všimnout, že jistý rasismus je i v Nigérii. Mladá slečna o něm přemýšlí jako o víceméně nesmyslném a moc této situaci pravděpodobně ani nerozumí. Jinakost hraje v Nigérii velkou roli a pokud má tedy někdo jinou barvu pleti, v Benedictově případě bílou, tak je označen jako „ten jiný“. O Benedictovi se v příběhu nic jiného nedozvídáme, v knize nemá žádné promluvy, a tak se jedná pouze o postavu zobrazenou, nikoliv jednající. Adichie nám zde skrz Kambili říká, že i dívka, která nedokáže nahlas vyslovit svůj názor, spatřuje ve světě rasismus. Děti rasismus vnímají, pokud je někdo na něj upozorní, v případě Kambili na to upozornili lidé v kostele v Nigérii. Spisovatelka

⁶⁸ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Purpurový ibišek*, str. 85

⁶⁹ Tamtéž, str. 262

⁷⁰ Tamtéž, str. 12

přiznala, že má sama strach, že nedokáže svoji vlastní dceru ubránit před rasismem v USA. Je tedy téměř jasné, že se děti i nadále budou setkávat s rasismem, protože okolo nich budou stále dospělí lidé, kteří je na rasismus a jinakost upozorňovat budou. V Kambili můžeme tedy spatřit v tomto případě i drsnou realitu a uvědomění si něčeho, co považujeme v současnosti stále za velký společenský problém.

Za protagonisty konzervativních genderových rolí bychom mohli jednoznačně označit rodiče právě zmiňované vypravěčky. Matka Kambili se ve svém životě snaží ve všem vyhovět svému manželovi, protože to tak dle jejích slov chodí, že muž rozhoduje o čemkoliv. V jednom okamžiku se matka dá do sporu se svojí švagrovou, sestrou jejího manžela. S promluvou začíná Ifeoma, teta vypravěčky, a střídá se s matkou Kambili: „Přesně tak. Jenže dneska se ty holky vdávají čím dál dřív. K čemu titul, ptají se mě, když po škole stejně nenajdeme práci?' 'Když si najdou ženicha, aspoň se o ně po svatbě někdo postará.' 'Nevím, kdo se stará o koho. Na jednom semináři v prváku mám šest vdaných holek. Manželé za nimi jezdí každý víkend v mercedesech a v lexusech, každý té své nakoupí stereo, učebnice, lednici, a když holky odpromují, stává se z nich manželův diplomovaný majetek. Copak to nechápeš?' Máma zavrtěla hlavou. 'Samé študované řeči. Manžel je nejvíc, čeho může žena v životě dosáhnout, Ifeomo. Touží po tom každá.'“⁷¹ Matka je ovlivněna jednak svým manželem, jednak náboženstvím, na které se především její manžel velice upíná. Naopak u tety Ifeomy můžeme sledovat i snahu o zrovnoprávnění žen s muži, poněvadž se snaží přesvědčit svou švagrovou, že ženy by měly mít možnost se po škole rozvíjet, a ne se pouze spoléhat na svého manžela, protože fakt, že je žena ekonomicky závislá na manželovi ji staví do podřazené pozice (bylo by tomu i naopak – pokud by muž byl ekonomicky závislý na ženě, tak si pravděpodobně nebude nikdy roven se svojí manželkou). Žena, dle Ifeomy, není přeci povinna ustupovat svému manželovi a kolikrát i kvůli němu nedokončit studia. Výpověď Ifeomy je typickým příkladem, jak Adichie vnímá feminismus (viz kapitola 2).⁷² Další genderové role můžeme vidět i v rodině tety Ifeomy. Teta má syna Obioru, jemuž zemřel otec, a tak se jako nejstarší syn snaží vždy stát po boku své matky. Je tak od dětství učen tomu, že jako muž musí být silný, přestože i on má slabé chvíle. Najevo to ale nesmí dát. „Až *ozu* odnesou, já to potom uklidím, mami,' nabídl se Obiora; hluboko v hrdle mu klokotal pláč, který se tu a tam dávivě vydral ven. Jak jsem věděla, nahlas nebrečel jen proto,

⁷¹ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Purpurový ibišek*, str. 80

⁷² Adichie se tak snaží skrz *Purpurový ibišek* nabádat ženy, aby byly ambiciózní, sebevědomé a neustupovaly svým manželům, jenom proto, že jsou ženy.

že byl v tetině rodině *nwoke*, muž, který tetě Ifeomě stojí po boku.⁷³ V rodině je ale ještě Obiorova starší sestra Amaka, na kterou ale v tomto ohledu není kladen takový tlak: „V tom jsem zaslechla Amačiny vzlyky, hlasité a hrdelní. Brečela stejně, jako se smála. Plakat potichu se nenaučila, nikdy to nepotřebovala.“⁷⁴ Genderové role tu tedy hrají velkou roli, ženy mohou plakat, protože to jsou ženy, zatímco muži plakat nesmí, protože to jsou muži. Jiný důvod to pravděpodobně nemá. Od mužů se zkrátka očekává, že oni budou ti silní. Pláč je tak pro ně nepřipustný.

V knize si můžeme dále všimnout, jak vedlejší postavy nahlíží na Nigérii a jak na Spojené státy americké. Především Obiora v tom má naprosto jasno. „Jen ať ji vyrazej, aspoň budeme moct odjet do Ameriky,“ podotkl Obiora. '*Mechie onu!*' okřikla ho Amaka. Drž klapačku! 'Do Ameriky?' Podívala jsem se na Amaku, pak na Obioru. 'Teta Phillipa na mámu naléhá, ať přiletí. Člověk tam aspoň dostává zapláceno, jak má,' ucedila hořce Amaka, jako by někoho z něčeho obviňovala. 'A máminu práci tam ocení, bez ohledu na nějakou pošahanou politiku.' Obiora přikyvoval sám sobě na souhlas, kdyby s ním náhodou nesouhlasil nikdo jiný.⁷⁵ Myslím, že by se dalo říct, že do Obiory přenesla spisovatelka Adichie své názory, poněvadž o chaotickém politickém systému v Nigérii také mluvila (viz 4.1). Zároveň je třeba si všimnout, že dost možná Obiorovo nadšení z Ameriky souvisí se stereotypy a společenskými konvencemi v Nigérii, které on sám nemá rád, protože je na něj, jako na muže, vyvíjen tlak. Možná si tak představuje, že v Americe to chodí jinak. „Máš vízum!“ zavřeštěl Obiora, Chima vzápětí po něm jako ozvěna a už se hrnul matku obejmout. Já s Amakou a Jajou jsme nevstali, jen jsme tetu přivítali a sledovali jsme, jak se jde dovnitř převléct.⁷⁶ Z této ukázky je vidět, že Amaka vnímá přesun do Ameriky úplně jinak než její mladší bratr. Amace pravděpodobně život v Nigérii vyhovoval, zatímco Obiora si všiml, že politický systém není úplně dobrý a pro matku samoživitelku je život v Nigérii podstatně náročnější, než by byl ve Spojených státech.

Můžeme si také všimnout, že spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie vytvořila dvě dvojice dětských postav, které jsou si navzájem velice podobné a odrážejí genderové stereotypy. Zatímco Kambili a Amaka jsou dívky, které nad životem zatím až tolik nepřemýšlí a starají se především o sebe, tak jejich mladší bratři jsou ti, kteří se snaží

⁷³ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Purpurový ibišek*, str. 183

⁷⁴ Tamtéž, str. 183

⁷⁵ Tamtéž, str. 220

⁷⁶ Tamtéž, str. 270

nějakým způsobem měnit situaci v rodině, přestože jsou jejich rodiny naprosto odlišné. Spisovatelka se více zaměřuje na myšlenky dívčích postav,⁷⁷ oproti chlapeckým, čímž na nás příběh působí tak, že Jaja a Obiora jsou realističtější založení oproti dívkám a nemají potřebu se zamýšlet nad věcmi, které by se jim zdály nereálné. Přestože se o myšlení chlapců mnohé nedozvíme, tak si můžeme všimnout jejich chování, které je často hrdinské.⁷⁸ Spisovatelka Adichie tak v *Purpurovém ibišku* ukazuje, jak fungují genderové stereotypy, jež zmiňuje i ve svých feministických esejích (viz kapitola 2).

5.1.4 Jazyk a styl

Jazyk a styl Chimamandy Ngozi Adichie se u postav a vypravěče nijak v tomto díle neliší. Důležité je však zmínit, že skrze vypravěče a postavy se spisovatelka Adichie snaží vkládat své názory na jednotlivé společenské problémy, čímž více působí na čtenáře. Tento fakt je společný pro všechna její díla, beletrii i feministické příručky, které jsem v práci již zmiňovala.

Chimamanda Ngozi Adichie taktéž často využívá symbolů. Zde si můžeme všimnout, že symbolický je hned název knihy – *Purpurový ibišek*. Purpurového ibišku si u tety všimne Jaja, který si jej nechá na památku. Ibišek představuje něco nového, neotřelého, ale zároveň naději pro Jaju, že všechno trápení s otcem jednou skončí. Dalo by se určitě říct, že i postavy, které se v díle Adichie vyskytují, jsou symbolické. Každá z postav představuje určitý typ člověka, který je vykreslen buď jenom jako kladná, anebo jako záporná postava. Spisovatelka Adichie tak v tomto díle vytvořila vyloženě černobíle.

Dalším typickým rysem autorského stylu této spisovatelky jsou, kromě symbolů, dlouhé věty, jejichž stavba není příliš komplikovaná. V tomto díle se však vyskytují podstatně méně než ve dvou zbývajících beletristických dílech (viz další podkapitoly). Taktéž metaforický jazyk nalezneme spíše až ve dvou následujících titulech.

Oproti knihám *Půl žlutého slunce* a *Amerikána* se zde vyskytují slova, kterým čtenář pravděpodobně po přečtení nerozumí (např: „umunna“ jsou členové vesnického klanu, jak

⁷⁷ Důkladným rozpracováním dívčích postav se tak může zdát, že dívky upřednostňuje před chlapci, a říká, že dívky to mají v jistých ohledech v životě složitější.

⁷⁸ O hrdinství můžeme hovořit například ve chvíli, kdy se za Kambili postaví její bratr a je oc hoten vzít průšvih na sebe jenom proto, aby jejich otec nebyl našťvaný na ni.

hned za použitím slova Adichie vysvětluje.). Tím, že jsou slova zvýrazněna kurzivou a spisovatelka jejich význam ihned objasní, tak čtenář textu rozumí bez problémů.

5.2 *Půl žlutého slunce*

Příběh díla *Půl žlutého slunce* zachycuje každodenní život několika postav, jejichž původy jsou odlišné a zastávají různé role ve společnosti. Tento příběh je rozmanitější než v *Purpurovém ibišku*, odehrává se na vícero místech a sledujeme příběhy vícero postav, a ne pouze vypravěčky, jak tomu bylo u předešlého díla. U románu *Půl žlutého slunce* je nutno podotknout, že se spisovatelka inspirovala skutečnými událostmi: „Tato kniha je založena na válce mezi Nigérií a Biafrou v letech 1967-1970. Některé postavy vycházejí ze skutečných osob, ale jejich zobrazení je fiktivní, stejně jako události, které je obklopují.“⁷⁹ Kniha *Půl žlutého slunce* sleduje životy hned několika postav, jež jsou vzájemně propojeny.

Analýzu zahájím opět kompozicí, ale tentokrát k ní přiřadím i časoprostor, poněvadž se navzájem tyto kategorie velice ovlivňují, a pouze jejich spojením lze analýzu provést důkladně.

5.2.1 Kompozice a časoprostor

Kompozice je u tohoto románu poněkud složitá. Kniha je rozdělena na čtyři velké části a spoustu malých kapitol. První a třetí část knihy se odehrává v první polovině šedesátých let, zatímco druhá a čtvrtá část se odehrávají v druhé polovině šedesátých let. Dalo by se tedy říci, že kompozice je chronologická, ale nachází se v ní i retrospektivita v podobě třetí části, která doplňuje důležité okamžiky, na které již byly zmíněny v části minulé, a adresát tak občas nerozuměl situaci, jež v druhé části nastala. Fakt, že druhá a čtvrtá část na sebe přímo navazují, je zobrazen pomocí počasí (bouřka je na konci druhé části stejně jako na začátku čtvrté části) a postav, které se nacházely na konci druhé části a na začátku části poslední. V knize se však nachází i kompozice paralelní, protože sledujeme více příběhů najednou, které se navzájem, díky postavám, propojují. Zároveň bychom ale mohli říct, že se v knize objevuje i kompozice rámcová, poněvadž si můžeme na konci některých kapitol všimnout, že se zde nachází texty s názvem *Mlčeli jste, když jsme umírali*. V těchto krátkých realisticky informativních pasážích, z nichž později jedna z postav sepsala knihu pro svého pána, se

⁷⁹ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*, str. 501

nám vyskytují snad pravdivé události o Nigérii. Vždy je v těchto textech napsané o čem jejich autor, Ugwu,⁸⁰ píše (například o nezávislosti, o hospodářství v Nigérii atd.).

Skrze Ugwuovy popisy se nám autorka knihy *Půl žlutého slunce* snaží nastínit situaci v Nigérii, kterou nebylo úplně tak možné zakomponovat do hlavní dějové linie. V těchto popisech se tedy můžeme převážně dočíst o těžkostech afrického státu a opět o rasismu, který probíhal ze strany bělochů během války. „Jih až příliš stál o nezávislost a tuto ústavu přijal. Až Britové odejdou, bude tu dost dobrého pro všechny: 'bělošské' platy, které byly Nigerijcům dlouho odpírány, povýšení, vrcholné funkce. S hlasitými požadavky etnických menšin se však nedělo nic.“⁸¹ Nigerijci tedy vnímali bělochy v podstatě jako vykořisťovatele. Dalo by se říci, že přítomnost bělochů je obtěžovala a způsobovala jim těžkosti, poněvadž se kvůli nim černošští Nigerijci cítili utlačováni. Je nutné připomenout, že Ugwu byl chudý mladý černoš, jenž se naučil psát až ve věku, kdy se běžně chodí na střední školy. Můžeme tedy vidět, že přestože Ugwu není nejbystřejší hoch, tak rasismus velice vnímá a uvědomuje si jeho zápory. Spisovatelka Adichie se tak opět snaží čtenářům říci, že rasismus ubližuje naprosto všem lidem. Ať je člověk chytrý/hloupý, bohatý/chudý, dospělý/dítě.

I v jednom z dalších textů od Ugwua se píše o rasismu: „A Jižní Afrika a Rhodesie si se svou bělošskou povýšeností vychutnávaly další důkaz toho, že vlády vedené černochoy jsou odsouzeny k nezdaru.“⁸² Ugwu se zde dostává do melancholické nálady a představuje si, jak jsou běloši nadšení z toho, že se jim daří lépe než černochoům. Ugwu samozřejmě není typ člověka, který by se rozhodl proti rasismu bojovat, a tak alespoň sepisuje dění na africkém kontinentu. V hlavní dějové linii příběhu *Půl žlutého slunce* takovéto myšlenky mladého muže nespatriíme, přesto si musíme všimnout, jak se Ugwu od počátku vyprávění proměnil. Na konci příběhu totiž vidíme úplně jiného Ugwua než na začátku. Již to není zakřiknutý chlapec, který byl negramotný, ale stal se z něj silný muž, jenž dokáže konat podle svého vědomí a dokáže se postarat o lidi kolem sebe. Postava Ugwua se v příběhu jednoznačně nejvíce vyvíjí.

⁸⁰ Ugwu je teenager, který je donucen pracovat u pana Odenigba. Pán je na něj milý a Ugwu je vděčný, že u něj může bydlet a pomáhat mu s domácími. Odenigbo dokonce zajistí Ugwuovi vzdělání, poněvadž původně neuměl mladý kluk ani číst/psát. To, že své texty později Ugwu věnoval svému pánovi, dokazuje vděčnost vůči Odenigbovi.

⁸¹ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*, str. 185

⁸² Tamtéž, str. 303

Chimamanda Ngozi Adichie se tady mimo jiné snaží nastínit i politickou situaci, která nejspíše v Nigérii v té době panovala. Je vidno, že Nigerijci nebyli spokojeni s tím, jak se Západ zachoval během války. V dalším textu, jenž píše Ugwu, se můžeme dočíst o tom, že pro Spojené státy americké byla Nigérie v britské zájmové sféře.⁸³ Dochází zde tedy opět k chaotické politické vládě, o které se mluvilo například i v *Purpurovém ibišku*, přestože ten se odehrává později.

Téměř celý příběh se tedy odehrává v Nigérii na různých místech – Lagos, Nsukka, Port Harcourt, Enugu (všechna tato města se nachází na jihu Nigérie) a Kano (jediné město na muslimském severu, které je zmíněno v knize). Málokdy se ocitneme díky Richardovi v Anglii.⁸⁴

Oproti předešlé knize, *Purpurový ibišek*, je tento román vyprávěn aperspektivně. Již nemáme jasně dané jedno místo, ze kterého s jednou postavou cestujeme po Nigérii, ale nacházíme se v mnoha městech, díky všem postavám, o nichž vypravěč vypráví v jednotlivých kapitolách. Pro čtenáře tedy může být složitější si představovat jednotlivá místa a může se i při nepozorném čtení ztratit. Na druhou stranu můžeme díky aperspektivnosti sledovat více příběhů, které se odehrávají ve stejný čas na jiném místě. Díky tomu máme lepší přehled o dění v Nigérii a vytváří to realističtější zobrazení postav v tom smyslu, že se nám jedna postava neztratí na měsíc, ale máme stále přehled o tom, co se v jejím životě odehrává.

Jak již bylo zmíněno, děj je zasazen do šedesátých let, což nám napovídají i čtyři velké části knihy. Druhá a čtvrtá část se tedy věnují převážně již válce, která v Nigérii vypukla mezi lety 1967-1970. Časové zasazení je v tomto ohledu pro nás důležité, protože si můžeme všimnout rasismu, který byl v těchto letech v Nigérii (ale i jiných afrických státech) neúnosný (viz níže). Můžeme zde tedy propojit román Chimamandy Ngozi Adichie s reálnou časovou linií. V Jižní Africe byl dříve silný rasismus: „Takzvaní 'barevní' sdíleli afrikánský jazyk i kulturu. Během období apartheidu však byli stále více segregováni a diskriminováni. V šedesátých letech byli degradováni ze statutu 'mezičlátku' mezi bělochy a černými Afričany na postavení ostatních černochů. Zákon o nemorálnosti, zákon o zákazu smíšených manželství a zákon o městských oblastech pro domorodce, které patřily mezi

⁸³ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*, str. 303

⁸⁴ Richard Churchill je běloch, jenž se stal v devíti letech sirotkem. Zbytek života jej tedy vychovávala jeho teta v Londýně. Jako Richardova první partnerka se v příběhu objevuje Susan, která se ráda seznamuje s lidmi na večírcích. Díky ní poznal Richard později svoji další partnerku, Kainene.

první legislativní úpravy apartheidu, poprvé zakázaly barevným pohlavní styk, sňatek či usídlení ve stejné čtvrti s bílými. Pouze otevřený a zřejmý rasismus mohl ospravedlnit takovou politiku, což někteří ze zásadovějších obhájců 'ideálního apartheidu' uznávali.⁸⁵ Spisovatelka se tak snaží ukázat pravou tvář rasismu, který se na území Afriky odehrával.

Tím, že je příběh vyprávěn v dekadě šedesátých let, tak tedy nepřekračujeme období deseti let v reálném světě. Spisovatelka Adichie nám ale v knize nedává jasně najevo, kolik dní/měsíců/let uplynulo od jedné události, když poté chronologicky (až na druhou část knihy) navazuje na události další. Zpomalené tempo⁸⁶ příběhu bychom například mohli hledat u myšlenek Richarda, když se poprvé seznámil s Kainene. Básnil o ní „na několika stránkách knihy,“ a my tak mohli vnímat detailní charakteristiku mladé slečny. Na druhou stranu se nám zrychlovalo tempo, když přijela na návštěvu Odenigbova matka. Na této události bylo totiž důležité pouze to, že si matka nerozumí s jeho partnerkou Olannou. Takže zatímco jsme se jako čtenáři ocitli na jednom večírku s Richardem a strávili s ním dlouhou dobu, tak o týdenní návštěvě Odenigbovy matky jsme se dočetli pouze na třech krátkých odstavcích. Zpomalené tempo také můžeme vidět v přípravách na válku, o kterých mluví především Odenigbo (viz následující odstavec).

Když vypukla válka v roce 1967, tak si můžeme všimnout, jak na situaci nahlíží jednotlivé postavy. Vidíme tedy, jak se na válku dívá Ugwu, jak Olanna, Kainene, Odenigbo atd. Vícekrát se tedy vypráví o tom, jak celá událost s Biafrou začala, ale pokaždé z jiného úhlu pohledu. Umožňuje nám to tedy si vytvořit i vlastní pohled na situaci, poněvadž názory postav na jednu problematiku se občas diametrálně odlišují. Díky vícero úhlům pohledu začínáme sympatizovat jen s některými postavami, což zapřičiňuje i odsuzování postav jiných.

5.2.2 Vypravěč

V knize *Půl žlutého slunce* si ihned všimneme er-formy, kterou je celý příběh psán. Znamená to tedy, že se nám od předešlé zmiňované knihy mění typ vypravěče. V tomto díle se tedy

⁸⁵ FREDRICKSON, George. *Rasismus: stručná historie*, str. 105-106

⁸⁶ Zpomalené tempo nám umožňuje oddechnout si od hlavního tématu příběhu a zároveň se dozvědět více informací o dané osobě (v tomto případě Kainene). Autorka tak také předesílá čtenářům, že tato ženská postava bude pro zbytek příběhu důležitá.

nachází vypravěč neosobní,⁸⁷ jinak řečeno heterodiegetický, který má sklony k autorskému vypravěči, díky kterému není úplně jednoduché určit hlavní postavu příběhu, protože se dozvídáme podrobné informace o mnoha postavách v příběhu (i jejich myšlenkách). Vypravěč nehodnotí ani postavy, ani jejich promluvy v knize. Čtenář má tedy opět možnost si vytvořit svůj vlastní pohled na situaci. Celé dílo se nám tak může zdát z objektivnější perspektivy, než kdyby tento příběh vyprávěla jedna z postav.

Spisovatelka tedy již nepromítá své názory do příběhu skrze vypravěče, ale skrze jednotlivé postoje postav, a to především Kainene, která svým sebevědomým chováním může připomínat mladší verzi tety Ifeomy z románu *Purpurový ibišek*.

Vypravěč tedy pouze nastiňuje jednotlivé situace, které se týkají rasismu nebo feminismu, ale sám své názory nezmiňuje, ani se nepřiklání k žádné straně. Co se týče právě například zmíněného feminismu, tak velkou roli hrají postavy, které jsou dále v práci zmíněné.

Za velice důležité pokládám zmínit, že díky tomuto vypravěči sledujeme více dějových linií najednou. Znamená to tedy, že čas sice plyne chronologicky (s výjimkou druhé části knihy), ale občas nevíme, co se s jednou konkrétní postavou děje, protože se vypravěč věnuje zrovna postavě jiné. Pokud tedy druhá kapitola knihy končí tím, že Olanna tráví večer s Odenigbem, nemůžeme s jistotou očekávat, že se třetí kapitola bude věnovat opět Olanně a jejímu partnerovi. Třetí kapitola nakonec začíná takto: „Richard toho na večírcích, na které ho brala Susan, moc nenamluvil. Když ho představovala, vždycky dodávala, že je spisovatel.“⁸⁸ Dostáváme se tedy k úplně jiným postavám, do úplně jiného města. Neznamená to však, že bychom se vraceli v čase. Díky vypravěči je příběh zajímavější a přeskokování z jednoho prostoru do druhého udržuje adresáta v napětí, protože netuší, co se bude v následující kapitole dít. Rozhodně to nijak neznehledňuje celé dílo. Orientace v příběhu je naopak jednoduchá, i díky častému vystupování postav, jež se v díle pravidelně střídají.

5.2.3 Postavy

Postavy v díle *Půl žlutého slunce* bychom mohli opět rozdělit na postavy hlavní a vedlejší. Pomocí tohoto kritéria jsem je rozřadila především podle toho, kolik prostoru jim

⁸⁷ „Vypráví příběh, v němž sám není tělesně přítomen.“ (Peterka, 2007)

⁸⁸ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*, str. 67

spisovatelka v příběhu nechala, poněvadž informací ohledně jednotlivých postav máme díky zmíněnému typu vypravěče opravdu mnoho.

Mezi hlavní postavy jsem tak zařadila mladého sluhu Ugwu, jenž je první zmíněnou postavou v románu a nejvíce dynamickou postavou, poněvadž se jeho osobnost v příběhu nejvíce vyvíjí. Na začátku se jedná mladého kluka bez sebevědomí, který se snaží dělat svoji práci co nejlépe. Na konci příběhu však vidíme mladého muže, jenž má své názory a nebojí se je dát najevo. Jeho přeměna je tak v celém příběhu největší. Dále jsem za hlavní postavy určila Odenigba⁸⁹ a Olannu,⁹⁰ u nichž je právě Ugwu sluhou.

Naopak jako vedlejší postavy, které jsou ale velice podstatné pro děj příběhu, vidím sestru Olanny – Kainene, jenž je díky svému chování nejemancipovanější ženou v příběhu, jejího partnera Richarda, který vystupuje především na začátku příběhu, a le poté pouze sporadicky.

Kainene a Richard mají však jednu věc společnou s hlavními postavami, a to, že jejich myšlení je v příběhu zobrazeno. Je to z toho důvodu, že skrze obě tyto postavy protlačuje Ngozi Adichie své názory. Aby se čtenáři mohli ztotožnit s některým z názorů Ngozi Adichie, musí být pro ně postava dokonale nastíněna. Pokud bychom tedy neznali myšlení některé z těchto postav (nebo její minulost a vztah k hlavním postavám), tak bychom jen stěží mohli sympatizovat s názory spisovatelky. Tím, že nám autorka poskytla vyčerpávající informace o těchto postavách, se nám zdají postavy dostatečně důvěryhodné a jejich názory, potažmo názory autorky, nás mohou ovlivnit. U ostatních vedlejších postav jejich myšlenky a postupy myšlení nenalezneme.

V tomto beletristickém díle nalezneme plno odlišností s dílem předchozím, co se týče postav. Hned na první pohled nás může zaujmout, že jedna z vedlejších postav, která se v knize vyskytuje poměrně často je bílé barvy pleti. Ostatní postavy jsou klasicky černoši.⁹¹ Muž bílé barvy pleti (Richard) je v knize vykreslen jako poměrně kladná postava, která sice dělá chyby, ale rozhodně jej spisovatelka nedává do pozice, že by byl zápornou postavou jenom proto, že je to běloch.⁹² Právě Richard se v knize několikrát setkává s rasismem, který je v Nigérii, zdá se, častý. Zároveň ale můžeme sledovat i rasismus směrem k černochům od bílých amerických žurnalistů, kteří se setkali s Richardem v Nigérii. Richard si jejich slova

⁸⁹ Odenigbo se angažuje v otázce Biafry.

⁹⁰ Díky Olanně si můžeme všimnout motivu mateřství a ženské síly, když cizí dítě přijme za své.

⁹¹ Postavy v knihách Chimamandy Ngozi Adichie jsou většinou černé barvy pleti.

⁹² Nemůžeme tedy hovořit o tom, že by spisovatelka znevýhodňovala postavy bílé barvy pleti.

přemítal v hlavě takto: „Zahynuly tisíce Biafřanů a tenhle chlap chce vědět, jestli je něco nového o jednom mrtvém bělochovi. Richard o tom napíše, základní pravidlo západní žurnalistiky totiž zní: sto mrtvých černochů se rovná jednomu mrtvému bělochovi.“⁹³ Zde jasně vyplývá, jak se na válku na území nahlíželo na Západě. Tito muži vedli i dále diskusi s Richardem, jemuž se rozprava moc nelíbila: „Slyšel jsem, že k sexu se tu přistupuje hodně nevázaně. Ale ty holky asi mívají nějakou nakažlivou pohlavní nemoc, ne? Chorobu z Bonny? Syfilis? Vy hoši si pak musíte dávat bacha, abyste si něco nepřinesli domů.' Jeho drzost Richarda naštvála. 'Uprchlícký tábor, do kterého jedeme, řídí moje manželka.' 'Vážně? A je tu dlouho?' 'Je to Biafřanka.' Ryšavec se díval z okénka a nyní se otočil k Richardovi. 'Na univerzitě jsem měl anglického přítele a ten opravdu letěl na barevný holky.“⁹⁴ Americké žurnalisty ani ze začátku nenapadlo, že by Richard mohl chodit s černoškou. Tím, jak se muži vyjadřovali o Kainene, nebo všeobecně o černoškách, bychom je mohli nazvat rasisty, poněvadž jsou i plní předsudků, které jsou pro rasisty typické (odsoudí člověka pouze na základě barvy pleti).

Další zajímavou událostí, kde se už přímo baví o rasismu, je schůzka Kainene, Richarda, Olanny a Odenigba. „Co si myslíš, že vysvětluje úspěch bělochova poslání v Africe, Richarde?' zeptal se Odenigbo. 'Úspěch?' Odenigbo mu jde na nervy tím, že dlouho o něčem přemítá a potom se náhle na něco zeptá nebo řekne něco neočekávaného.' 'Ano, úspěch. Myslím anglický,' řekl Odenigbo. 'Snad bys nejdřív měl vysvětlit černochův neúspěch při omezování bělochova poslání,' podotkla Kainene. 'Kdo vnesl do světa rasismus?' otázal se Odenigbo. 'Moc ti teď nerozumím,' řekla Kainene. 'Rasismus vnesl do světa běloch. Použil ho jako základ pro dobývání. Je vždy snadnější podrobovat si lidštější lidi.' 'Takže když si podrobíme Nigerijce, budeme méně lidští?' zeptala se Kainene.“⁹⁵ Zatímco Odenigbo se díval na rasismus pouze z jedné strany, tedy z té, že běloši utlačují nevinné černochy, Kainene se zapřemýšlela nad tím, co rasismus dělá z bělochů. Určitě i ona souhlasí s tím, že rasismus je závažným problémem pro tu konkrétní utlačovanou rasu, ale co rasismus dělá z lidí, kteří s rasismem začali? Kainene vyřkla otázku, která v podstatě říká, že lidé, kteří se zapojují do rasismu a podrobují si jinou rasu, nejsou dobří lidé, protože jim schází lidskost a tolerance vůči ostatním lidem. Pokud se člověk nechová lidsky, obvykle to znamená, že neprojevuje žádnou empatii a je k ostatním tvrdý a necitlivý. Dalo by se tedy říci, že rasisté

⁹³ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*, str. 428

⁹⁴ Tamtéž, str. 429

⁹⁵ Tamtéž, str. 464-465

nejsou lidštit, poněvadž nedokáží tolerovat jinou rasu a jsou k jiné rase silně necitliví. Zajímavé, až filosofické, otázky, které Chimamanda zapojila do této knihy jsou na místě. Můžeme zde vidět, že autorka se sama zamýšlí nad tím, co to vlastně rasismus je. Rozhodně ale skrz své názory nenabádá adresáty k tomu, aby odsuzovali bělochy za rasismus. Jak již bylo řečeno, Richard není o nic víc záporná postava⁹⁶ než Kainene nebo Odenigbo.

Richard je, co se týče motivu rasismu, ústřední postavou. Dalším okamžikem, kdy se setkal s rasismem, bylo setkání s mužem jménem Madu. Tento muž objevil Richarda během války v Nigérii a chtěl po Richardovi, aby jako žurnalista/spisovatel napsal jistý článek o Biafře. Madu viděl v Richardovi příležitost, protože je běloch, domnívá se tak, že lidé jej budou brát ve světě vážněji než černochoy. Můžeme si tedy všimnout, že Madu již dopředu počítá s tím, že pokud by článek napsal a zveřejnil černocho, tak jej pouze někdo smete ze stolu. Říká tím tedy, že černoši stále nemají ve světě stejné postavení jako běloši a zdaleka se jim nedokáží vyrovnat. Celou svou řeč nemyslí Madu pravděpodobně nijak špatně, on si jenom přál, aby se svět dozvěděl pravdu o válce v Nigérii, a tak chtěl, aby článek sepsal právě Richard.

Kromě protikladů barvy pleti, jichž Chimamanda Ngozi Adichie využila pro spojení Kainene a Richarda se Chimamanda pustila i do rozdílů dalších. Nalezneme tak v díle dokonalý protiklad dvou sester – Kainene a Olanny. Zatímco Olanna se po celou dobu jeví jako moc hodná a poslušná dcera,⁹⁷ která se zajímá o názory ostatních, Kainene je více přímočará a nebojí se říct svůj názor za jakékoliv situace. U Kainene tak můžeme spatřit prvky feminismu, když se například snaží ve svém oboru vypracovat co nejvíce, aby zastávala vyšší funkci než doposud. Snaží se tak vyrovnat mužům po pracovní stránce. To má například společné s tetou Ifeomou z knihy *Purpurový ibišek*. Zatímco tedy Olanna je křehká dívka, tak Kainene si jde tvrdě za svým. Další odlišností mezi sestrami je, že Olanna často jedná impulzivně, což by se dle genderových stereotypů přisuzovalo k typickému ženskému chování. Kainene však často jedná v klidu a rozvážně, což je typické spíše pro muže anebo ženy, které v životě zastávají vysokou funkci. Kromě rozvážného jednání dokáže také lépe komunikovat s muži a nebojí se jejich reakce. Její otec obvykle dá na její slova, zatímco na Olannina nikoliv. Stoprocentně se v případě Kainene jedná o postavu ambiciózní a spisovatelka jí dala roli úspěšné mladé ženy, což opět působí tak, že se

⁹⁶ Postava záporného bělocha pochází již od dob dobývání Ameriky a utlačování indiánů na americkém kontinentu. Tato problematika je několikrát zmíněna v knihách od Karla Maye.

⁹⁷ V podkapitole 5.4 zjistíme, že Olanna zas tak bezchybná není.

spisovatelka snaží skrze tuto nigerijskou ženu ukázat čtenářům (především ženám), že je důležité být ambiciózní, mít vlastní názory a neohlížet se neustále jen na ostatní. Kainene je totiž dle mne ryze kladná postava, kterou je jednoduché se oblíbit. Boří typické genderové role a nebojí se ukázat svou pravou tvář – například tím, že kouří cigarety, to není v Nigérii pro ženu nic běžného. I některé ženy s tím mají velice problém, když jiná žena kouří cigarety. „Na tom obrázku, cos mi ukázala, kouřila. Vypadala jako obyčejná prostitutka.“ Olanna se zastavila a pohlédla na paní Muokelovou. 'Já neříkám, že je prostitutka,' dodala spěšně paní Muokelová. 'Já jen říkám, že není dobré, že kouří, protože ženy, které kouří, bývají prostitutky.'"⁹⁸ Postava Kainene je od začátku až do konce příběhu velice tajemná, takže čtenář má nutkání se o ní neustále něco dozvídat, přijít na to, kde je pravda, co se s touto postavou stalo. Její tajemnosti si například můžeme všimnout v druhé části knihy, když se z ničeho nic přestane bavit se svým dvojčetem.⁹⁹ Kainene tak začíná působit nedostupně a vypravěč nám již neumožňuje pozorovat myšlenky této postavy. Pokud bych měla Kainene označit dvěma slovy, tak bych řekla, že Kainene je typická „girl crush“.¹⁰⁰ Je tedy pravděpodobné, že zatímco pro Olannu bude vždy důležité mít krásnou a uspořádanou rodinu, pro Kainene bude nejdůležitější její práce, což je v příběhu dost jasně zobrazeno. Myslím, že Chimamanda vytvořila postavu Kainene a její příběh zcela záměrně. Jistě je to postava, která svými povahovými rysy zaujme ženy. Právě proto ji spisovatelka stvořila, aby apelovala na ženy (především v Nigérii), jak jsem již zmiňovala výše.

Mimo zmiňované Kainene byly v knize okamžiky, kdy jsme mohli i v Olanně spatřit opravdu silnou ženu. Například, když jí byl její muž nevěrný, a nakonec se mu narodila dcera. Olanna přijala malé děvče za své, a stala se tak ze dne na den matkou. Tímto činem dává svému muži najevo, že by neměl podceňovat její sílu, protože je schopna mnoha věcí, když je schopna přijmout cizí dítě za své a postarat se o něj (rozhodla se opět poněkud impulzivně, ale dále se v příběhu dočítáme, že je z Olanny vzorná matka). Tím se dostávám také k dalšímu prvku feminismu. Mladá žena, Amala, jež měla dítě s Odenigbem, se odmítla o své dítě úplně starat. Bohužel po zbytek knihy se už nedozvídáme pravý důvod, proč mladá žena neměla o dítě zájem. Teoreticky by to mohlo souviset s poporodními depresemi,¹⁰¹ ale

⁹⁸ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*, str. 318

⁹⁹ Důvod se později dozvíme. Richard totiž podvedl Kainene s její sestrou Olannou.

¹⁰⁰ Girl crush = obdiv jedné ženy pro jinou ženu. Pokud je tedy dívka „girl crush“, znamená to, že se líbí spíše ženám než mužům (po povahové stránce). Dostupné z: [Girl crush - Idioms od The Free Dictionary](#)

¹⁰¹ O poporodních depreších mluvila Chimamanda v jednom rozhovoru (viz druhá kapitola).

kvůli nedokončené (respektive předčasně ukončené) dějové linii této postavy se pravdu již nedozvíme. U této příležitosti můžeme dále zmínit postoj Odenigbovy matky k narozené Baby. Je zde totiž ukázáno, že stará žena stála pouze o chlapce, nikoliv o dívku. K Baby tak pravděpodobně necítí vůbec žádnou vazbu a je velice zklamaná, že se nenarodila jako chlapec. Můžeme si tedy opět díky této postavě Odenigbovy matky všimnout stereotypů, že stále někteří lidé privilegují jedno pohlaví před druhým, zde je více privilegován chlapec před děvčetem.

5.2.4 Jazyk a styl

Stejně jako v předchozím díle se Chimamanda Ngozi Adichie nepouštěla do nějak složitě vyprávěného příběhu po jazykové stránce. Důležité je zmínit, že se v tomto příběhu kromě krátkých vět¹⁰² vyskytují i delší souvětí, která jsou v díle *Půl žlutého slunce* spojena zejména s myšlenkami jednotlivých postav (např., když je popisována Kainene Richardem – vnímáme myšlenky Richarda), s feminismem/rasismem (např. když jsou jednotlivé situace popisovány vypravěčem) nebo s líčením okolí: „Richard cítil, jak vzduch voní solí, když ho Kainene prováděla širokými pokoji s vkusově nehodícím se nábytkem, dřevořezbami, obrázky neznámých krajín a zaoblenými sochami.“¹⁰³ Taktéž se v tomto díle více vyskytují termíny, například v textech, které má v knize *Půl žlutého slunce* na svědomí mladý muž Ugwu, poněvadž skrze tyto příspěvky se nám autorka Adichie snaží sdělit pravdivé skutečnosti. Termíny a dlouhá souvětí spatříme i v hlasu rádia: „*Našimi nepřáteli jsou političtí ziskuchtivci, podvodníci, muži, kteří ve vyšších i nižších funkcích požadují úplatky a chtějí desátky, ti, kdo se snaží udržet vlast trvale rozdělenou jen proto, aby si uchovávali úřady, tribalisté, nepotisté, ti, kdo pro nic za nic naši zemi srážejí před mezinárodními kruhy, ti, kdo naši společnost zkorumpovali.*“¹⁰⁴ Faktografičtější jazyk tedy v tomto případě využívá Adichie skrze rasismus nebo skrze samotnou válku, což může na čtenáře zapůsobit, poněvadž příběh tak bude důvěryhodnější.¹⁰⁵ Termíny jsou tedy převážně z politického a

¹⁰² Krátké věty jsou určeny výhradně pro dialogy, zatímco dlouhá souvětí jsou spojena s vypravěčem. Krátké věty zdůrazňují podstatu výpovědí, což je kontrast k myšlenkám postav, které jsou podrobně líčeny vypravěčem.

¹⁰³ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*, str. 92

¹⁰⁴ Tamtéž, str. 148

¹⁰⁵ Důležité je připomenout, že se spisovatelka Adichie dlouhodobě zajímá o historii a politické dění ve světě.

historického okruhu, naopak se nevyskytují v pasážích o feminismu, poněvadž ten je spojen pouze s chováním postav, nikoliv s hlavním tématem knihy.

Půl žlutého slunce má i další podobnost s *Purpurovým ibiškem*, a to symbolický název díla. V tomto případě se jedná o půlku slunce, které se objevovalo i na vlajce Biafry na konci šedesátých let minulého století. Spisovatelka Adichie tak využívá i historie, která je pro toto dílo podstatná.

Příběh rozhodně není po jazykově-stylistické stránce nijak náročný. Naopak se zde vyskytují hovorové prvky v jednotlivých promluvách postav, jak je ukázáno i v předešlých podkapitolách. Metafory a metonymie se více vyskytují až v námi posledním analyzovaném románu (viz níže).

5.3 *Amerikána*

Kniha *Amerikána* vypráví příběh o mladé slečně Ifemelu, která pochází z Nigérie, ale později se kvůli vysoké škole přestěhuje do Spojených států amerických. Při pobytu v USA se hlavní hrdinka potýká hned s několika problémy, přičemž ten největší se týká rasismu, který v Nigérii nikdy nezažila. Na to konto se Ifemelu rozhodne o rasismu ve Spojených státech amerických psát blog, který se později stane velice úspěšným. Důležitou úlohu v tomto díle hraje láska, která nejvíce ovlivňuje její rozhodnutí, kde chce vlastně mladá dívka strávit celý zbytek svého života.

Toto dílo můžeme pokládat do jisté míry jako autobiografické, což dále ve své práci zmiňuji.

Analýza bude probíhat stejně jako u *Purpurového ibišku*, tedy od kompozice k samotnému jádru, kde se nejlépe zobrazují prvky rasismu a dalších témat, kterých se analýza týká.

5.3.1 Kompozice

Říct, že tato kniha má jednoduchou kompozici, by bylo naprosto nemyslitelné. Pokud dílo *Půl žlutého slunce* mělo komplikovanou kompozici, tak *Amerikána* je ještě o další stupeň složitější. Prolínají se nám tu příběhy dvou postav (jeden příběh je dominantnější), což bychom pak mohli označit za paralelní kompozici. Prolínání příběhů může čtenářům pomoci při komparaci Nigérie a USA. Ihned si totiž všimáme rozdílů mezi těmito dvěma zeměmi. Zároveň se spisovatelka rozhodla, že příběh bude vyprávěn převážně retrospektivně,¹⁰⁶ díky

¹⁰⁶ V díle se objevuje i kompozice chronologická.

čemuž se můžeme lépe zaměřit na myšlení hlavní hrdinky příběhu. A konečně se nám i v tomto díle objevuje kompozice rámcová, jež se vztahuje k článkům, které píše Ifemelu¹⁰⁷ na svůj blog o černošství. Díky rámcové kompozici je pro spisovatelku Adichie jednodušší dát důraz na rasismus, jak píše v odstavci níže.

V blogu,¹⁰⁸ který píše Ifemelu, můžeme najít nejjasněji prvky rasismu. Je důležité podotknout, že tento blog, jenž je hojně navštěvován fiktivními čtenáři, je psán až ve Spojených státech amerických, a zabývá se tak výhradně rasismem v USA, což je hlavní rozdíl v náhledu na rasismus oproti předešlým dvěma knihám. Zároveň si v těchto příspěvcích můžeme všimnout, že Ifemelu má hodně podobné názory jako samotná Chimamanda Ngozi Adichie. Jedna z kapitol *Průvodce neamerického černocho po Americe* se nazývá *Americký kmenový systém*. V této kapitole se Ifemelu rozhodla napsat, jak je vnímána rasa ve Spojených státech. „V Americe existuje žebříček rasové hierarchie. Nahoře jsou vždycky bílí, zvláště bílí anglosaští protestanti, a dole zásadně američtí černoši. Co je mezi tím, závisí na čase a místě. (Aneb jak hlásá ta úžasná rýmováčka: Bílý je náš čestný člen, hnědý smí se dívat jen, černý musí z kola ven!)“¹⁰⁹

V jiné kapitole blogu se Ifemelu zmiňuje o tom, že v USA nikoho nezajímá, z jaké jste země, pokud jste černocho. Až komicky působí autorčin příspěvek o tom, jak se chovat a nechovat v USA. „Když je oznámen nějaký trestný čin, modlete se, aby ho nespáchal černocho, a pokud se ukáže, že ho černocho spáchal, dlouhé týdny se té oblasti vyhýbejte obloukem, jinak vás můžou zastavit, protože odpovídáte popisu.“¹¹⁰ V této části tedy můžeme vidět, že Ifemelu bere situaci v USA s nadhledem, nakonec ono by to asi ani jinak nešlo. Tato situace je dle mého velice reálná, a může tak dnes nastat jak ve Spojených státech amerických, tak i v České republice. Zároveň poslední slova této ukázky nám říkají, že (američtí) běloši nevidí rozdíl mezi dvěma černochoy. Zda by se toto dalo nazvat rasismem, je otázkou. V knize se tato situace ale opakuje, když si černošské ženy mezi sebou měnily ID, aby mohly získat práci v Americe. Nikdo je od sebe totiž přeci nerozezná.

¹⁰⁷ Ifemelu je hlavní ženská postava, jež je tahounkou dominantního příběhu.

¹⁰⁸ Blog se jmenuje *Průvodce neamerického černocho po Americe* (dále jen *Průvodce*). Původně se její blog však jmenoval *Rasovna aneb Kuriózní postřehy neamerické černošky v otázce černošství v Americe*. Přejmenovávání a hledání správných výrazů se nám opět může spojit s reálnou situací Chimamandy Ngozi Adichie, když popisovala, co vlastně znamená feminismus (viz druhá kapitola).

¹⁰⁹ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*, str. 213

¹¹⁰ Tamtéž, str. 253

Příspěvek na blogu Ifemelu se i jednou promítal i v hlavní dějové linii knihy. Hlavní postava se setkala s mužem, jenž čistil koberce, v domě, kde byla zaměstnaná i ona. Muž si však původně myslel, že to právě Ifemelu je majitelkou domu, do kterého přišel pracovat a byl překvapený. Do svého blogu poté Ifemelu napsala: „Nezáleželo mu na tom, kolik mám peněz. Vzhledem jsem mu prostě nezapadala do představy o člověku, který může vlastnit takový impozantní dům. V americkém veřejném diskursu se 'černoši' jako celek často házejí do jednoho pytle s 'chudými bělochy'. Ne chudí černoši a chudí běloši, ale černoši a chudí běloši. Vážně kuriózní.“¹¹¹ Můžeme si tak všimnout, že autorka se nám snaží sdělit, že i bohatý černoš nikdy nebude v privilegované skupině, nikdy nebude patřit do vyšší třídy, protože je to černoš. Nezáleží tedy na tom, jestli jako černoš jste v USA bohatý nebo chudý, vždy budete na poslední příčce žebříčku kvůli své barvy pleti.

Rasa je probírána skrz naskrz celým blogem hlavní postavy. Snaží se poukázat na to, že rasismus není výmysl, že rasismus stále existuje a sám od sebe nevyumizí. Dle jedné kapitoly¹¹² tak můžeme zjistit, že běloši o rase neradi mluví, protože to pro ně není důležité téma, oni toto nikdy řešit nemuseli, nikdy se necítili býti těmi utlačovanými. Černoši mají stále strach, že nikdo nebude stát na jejich straně. Jak ale celou problematiku rasismu vyřešit? Na to se v knize odpověď bohužel nedozvíme.

V tomto blogu si právě můžeme všimnout podobnosti Ifemelu se spisovatelkou Adichie, když obě vyjadřují svou podporu Michelle Obama. V knize je podpora vyjádřena úplně jinak než v realitě, ale jak pro Ifemelu tak pro Chimamandu je Michelle Obama jistým vzorem. V blogu taktéž zmiňuje i Baracka Obamu, jehož opět obě mají rády. O něm Ifemelu nadhodila otázku, kterou lidé probírali, když poprvé kandidoval na prezidenta. Tedy, jestli je Obama černoš.

Kromě svého *Průvodce* popisuje Ifemelu své zkušenosti s rasismem z online seznamky. Zde vylíčila, jaké rasy zaškrťávají muži, že se jim líbí. „Běloši zaškrťávají bělošky a ti odvážnější Asiatky a Hispánky. Hispánci zaškrťávají bělošky a Hispánky. Černoši jsou jediní, kteří pravděpodobně zaškrtnou všechny, ale dokonce ani někteří z nich nezaškrtnou černošky – jen bělošky, Asiatky a Hispánky.“¹¹³

¹¹¹ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*, str. 192

¹¹² Tamtéž, str. 396

¹¹³ Tamtéž, str. 351

Díky rámcové kompozici můžeme nahlédnout na konkrétní situace a myšlenky Ifemelu. Tím spisovatelka tedy docílila toho, že blog je místo, které shromažďuje problematiku rasismu ve Spojených státech amerických.

Hlavním tématem příběhu je komplikovanost lásky, kterou prožívá Ifemelu ve Spojených státech amerických a v Nigérii. Spisovatelka tedy zvolila nejtypičtější téma, téma lásky, jako hlavní, což by mohlo ve čtenářích evokovat pouze jednoduchý mainstreamový příběh, ale spisovatelka Adichie k tomuto tématu připojila i dlouhodobé společenské problémy, které toto dílo dělají komplexnějším a vrstevnatějším. Tím, že autorka v podstatě odlepila rasismus z hlavního tématu a ukazuje jej samostatně na koncích kapitol, docílila zviditelnění tohoto společenského problému. Propojují se nám tu dvě linie. První linií je jednotlivec, zde v podobě Ifemelu, která se snaží zorientovat především ve svém životě (tj. hlavní téma příběhu). Druhou linií jsou celospolečenské problémy, mezi nimiž nechala spisovatelka vyniknout rasismus (tj. především blog). Spojovatelem těchto linií je hlavní postava, Ifemelu, díky které se na svět díváme očima mladé černošské ženy. Může to tedy v čtenářích evokovat pouze jeden úhel pohledu, protože se v příběhu nezobrazuje takto podrobné myšlení žádné bělošské postavy. Oproti předešlému románu se tedy může zdát, že černošské postavy jsou pouze v roli oběti, zatímco běloši v USA jsou rasisty, kteří mají vždy dominantní postavení ve společnosti.

5.3.2 Časoprostor

Jeden z hlavních rozdílů mezi předešlými knihami a *Amerikánou*, je prostor, ve kterém se dílo odehrává. Zatímco v *Půl žlutého slunce* a *Purpurovém ibišku* se děj odehrával výhradně v Nigérii, tak v tomto díle máme konečně možnost nahlédnout i do Spojených států amerických. Kromě nich se samozřejmě autorka vrací i ke své rodné Nigérii, jež hraje také podstatnou roli románu.

Prostor a čas se v knize velice rychle mění a je třeba se na knihu stoprocentně soustředit, poněvadž by se v ní adresát mohl jednoduše ztratit. Přítomnost příběhu se odehrává po roce 2008, poněvadž se v knize hovoří o prezidentských volbách, které jsou zobrazovány retrospektivně, a poprvé kandidoval na post prezidenta Barack Obama, o němž již byla řeč. Mohu však ještě doplnit, že postavy okolo Ifemelu (a samotná Ifemelu) stojí na straně Baracka Obamy. Což je pravděpodobně další pronikání názorů Chimamandy Ngozi Adichie do knihy. Sama, jak bylo zmíněno v první kapitole, obdivovala Baracka Obamu a podpořila tak jeho kampaň. Nervozita, která doprovázela prezidentské volby v Americe, je v knize

popsána stejně jako nadšení z vítězství Baracka Obamy. „Ve Virginii proudí k volbám obrovské množství černochů, takže to vypadá dobře,“ informovala Ifemelu. 'Virginie je nepravděpodobná,' namítl Nathan. 'Virginii nepotřebuje,' podotkla Grace a potom vyjekla. 'Jéžiši, Pensylvánie!' Na televizní obrazovce naskočila grafika, fotografie Baracka Obamy. Vyhrál v Pensylvánii a v Ohio.¹¹⁴ Nadšení projevil i bratranec Ifemelu, když prohlásil, že jeho prezident je stejně černý jako on.¹¹⁵ Což opět poukazuje na to, že černoši cítí převahu bělochů v každodenním životě, a že je obrovským úspěchem vítězství černošského kandidáta na prezidenta, minimálně v USA. Díky Obamovi věřili, že ten „někdo nad nimi“ jim bude konečně více rozumět a bude se více zajímat o jejich postavení ve společnosti. V knize je zmíněn i proslov Baracka Obamy, což opět dokládá podporu Chimamandy Ngozi Adichie vůči demokratickému prezidentovi.

Tempo příběhu se odvíjí podle toho, ve kterých zemích se Ifemelu nachází. Když totiž spisovatelka mluví o Spojených státech amerických, tak se nám děj zdá většinou urychlený a nemáme moc ponětí o čase. Nevíme, kolik dní/měsíců/let uplynulo od jedné události k druhé. Život Ifemelu je přesto velice pestrý a pokud Adichie tedy píše o Spojených státech, tak většinou neopomene zmínit rasismus. Na druhou stranu můžeme sledovat zpomalené tempo v Ifemelině rodné zemi, Nigérii. Retrospektivita při pohledu do Nigérie nám tedy značně zpomalila tempo celého vyprávění, a my se tak dozvídáme plno informací o dospívání hlavní hrdinky. Také si můžeme všimnout její první lásky Obinzeho, o kterém je vedena i samostatná krátká dějová linie. Když tedy čteme vyprávění z prostředí Nigérie, máme občas pocit, jako by se čas zastavil. Tempo tedy přímo souvisí s prostorem v příběhu. Za důležité považuji podotknout, že všechny události se v příběhu vyskytují pouze jednou, což tedy znamená, že tempo se kvůli opakování událostí nemůže v tomto románu zpomalovat.

Prostor bych přirovnala k předcházejícímu románu *Půl žlutého slunce*, s tím, že se tedy nenacházíme pouze na poli afrického kontinentu, ale i na americkém a evropském. Většinou jsme v románu *Amerikána* hozeni spisovatelkou do nějakého prostoru a my se v něm musíme sami zorientovat. Chybí nám potřebné zkušenosti na zorientování se, pokud tedy čtenář nepochází z míst, jež jsou autorkou zmiňována v knize. Postavy se díky všem zmiňovaným druhům kompozicí objevují na určitém místě a málokdy si můžeme všimnout

¹¹⁴ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*, str. 411

¹¹⁵ Tamtéž, str. 412

konkrétního přesunu postavy z bodu „A“ do bodu „B“, přesto se ale v knize občas objevuje typ cesta (viz níže).

Důležité je zmínit, že prostor v tomto románu je spisovatelkou minimálně upravený od reálného světa. Všechna místa, jež spisovatelka v textu zmiňuje, existují, takže pro čtenáře, kteří pocházejí z těchto míst může být román bližší a může na ně více zapůsobit, jako tomu bylo u *Purpurového ibišku*. Zároveň spisovatelka neupřednostňuje jednu zemi před druhou.¹¹⁶ Naopak se snaží ve své knize zmínit pozitivní i stinné stránky obou států. Například je hlavní hrdinka velice překvapena zabezpečením v Nigérii, do které se po dlouhé době navrátila. „Když se poprvé vydala do banky, vyděsilo ji, že musela projít kolem ozbrojeného strážného, načež pípajícími dveřmi vstoupila do hermeticky uzavřené buňky, kde se nedalo dýchat a kde musela stát, dokud se světlo nezměnilo na zelenou. To měly banky takového nápadné zabezpečení vždycky? Než odjela z Ameriky, posílala do Nigérie nějaké peníze a v Bank of America to musela řešit se třemi různými lidmi; každý z nich ji varoval, že Nigérie je vysoce riziková země.“¹¹⁷ Z této ukázky je možné vyčíst i ekonomickou nedůvěru Spojených států vůči Nigérii, což by se dalo opět přenést i do reálného světa. Fikční svět je tedy velice podobný tomu skutečnému, ve kterém žije autorka tohoto románu. Tím pádem by se dal tento román označit jako realistický.

O rasismu tedy čteme především, když se děj odehrává ve Spojených státech, a ne v Nigérii, což bude rozebráno i v další podkapitole *Postavy*.

Oproti předešlé knize může čtenář získat i úplnější představu o Spojených státech amerických, poněvadž v *Amerikáně* se vyskytují dva pohledy na USA: jak negativní (především ve chvíli, kdy Ifemelu již žije ve Spojených státech), tak i pozitivní, dalo by se říct až americký sen, kterého se snaží mnoho lidí dosáhnout – ten například zmiňuje Obinze,¹¹⁸ jenž byl v USA pouze jako malý a velice Spojené státy obdivoval i díky literatuře, kterou četl. Vrchol pro něj znamenal Manhattan, o němž je psáno dále v bakalářské práci.

S rasismem ve Spojených státech amerických se setkáváme v podstatě ihned na začátku knihy. Ifemelu se snaží dostat do salónu, kde by jí mohli kadeřníci zaplést její vlasy. Ifemelu musí chodit výhradně do afrických salónů, poněvadž v kadeřnictví, do kterého chodí převážně běloši, by jí vlasy nezapletli. Dalo by se tedy hovořit o diskriminaci černochů na

¹¹⁶ Nigérie a Spojené státy americké.

¹¹⁷ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*, str. 488

¹¹⁸ Obinze je první láska Ifemelu.

základě jejich vlasů. Na druhou stranu je potřeba zmínit, že to není vina jednotlivců, nýbrž celého systému v USA, poněvadž samotným kadeřníkům chybí patřičné zkušenosti s takovým typem vlasů.¹¹⁹

Jednou je v knize popisován New York, což je asi nejideálnější město na popis bělošského a černošského obyvatelstva. Můžeme to například sledovat na cestě metrem. Pokud totiž pojedeme přes Manhattan, tak přesně tam vystoupí drtivá většina bělochů, zároveň v Manhattanu vystoupí většina bohatých lidí, což jsou opět běloši. Pokud ale pojedeme do Bronxu nebo Brooklynu, tak spíše potkáme chudé lidi, a hlavně černošské obyvatelstvo Spojených států amerických. Zde je poprvé v románu *Amerikána* použit typ cesty, takže sledujeme prostor, ve kterém se nachází hlavní postava, která vypráví, co vidí kolem sebe (cesta metrem). Je tedy vidno, že obydlí hraje v New Yorku (potažmo celých Spojených státech amerických) velkou roli a černoši jsou opět na pomyslném dně společnosti. Kniha nám tedy říká, že rasy si stále nejsou v určitých věcech rovny. Zda je to však přímá zkušenost spisovatelky Adichie nevíme, poněvadž se o tomto nikdy v rozhovorech nezmiňovala, ale kvůli jejímu popisu New Yorku máme dojem, že společnost v USA je velice rozdělena, jednak podle barvy pleti, jednak podle bohatství, které však u černochoů nehraje žádnou roli.¹²⁰

Co se týče Nigérie, nebo konkrétně Lagosu, tak tím je v knize okouzlen bratranec Dike, jenž se v Nigérii narodil, ale vyrůstal již v USA. Opět je ale důležité zmínit i protipól, jenž uvedla Chimamanda v této knize. Nigerijci, kteří se přestěhovali do USA ze sebe totiž často dělali někoho, kým nebyli. A pokud byli opravdu studovaní, tak to museli hned všem ostatním Nigerijcům a Nigerijkám říkat. Vyplývá z toho tedy, že ať je člověk jakékoliv barvy pleti, vždy se ze sebe bude snažit udělat někoho lepšího. „Před nádražím si Ifemelu stoupla do fronty na taxík. Doufala, že řidič nebude Nigerijec, protože v tom případě by stačilo, aby uslyšel její přízvuk, a buď by měl horečnou potřebu jí sdělit, že má magisterský titul, že taxikařením si jen přivydělává a jeho dcera je premiantka na Rutgersově univerzitě, nebo by jen nabručeně mlčel.“¹²¹

¹¹⁹ V této konkrétní situaci čerpá autorka i z vlastní zkušenosti. Nutno podotknout, že spisovatelčinou kadeřnicí je nyní Tolu Agoro, která má bohaté zkušenosti se zaplétáním vlasů.

¹²⁰ Opět považuji v tomto ohledu za důležité podotknout, že spisovatelka žije se svou rodinou v Marylandu, což je jižně o New Yorku a Pensylvánii, nežije tedy přímo ve „Velkém jablku.“

¹²¹ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*, str. 17

Největší srovnání těchto dvou zemí přichází, když se Ifemelu po několika letech „v nejdemokratičtější“ zemi vrací do své rodné Nigérie. Můžeme si tak společně s ní všimnout velkých rozdílů. Spojené státy americké se jí po několika měsících zdály celkem uspořádané, neměla problém se nikam dostat, zatímco v Nigérii je po jejím příjezdu hlava na hlavě a chaos, který již po několika letech opomněla. Jak bylo napsáno v knize *Půl žlutého slunce*, politická situace nebyla nikdy v Nigérii ta nejlepší. Vypravěč nám popisuje každodenní chaos Lagosu, že všechno je v této zemi teoreticky možné a nemělo by nás to překvapit.

Na druhou stranu je Ifemelu překvapena, jak se tato země po tolika letech proměnila. Vypadá to tedy, že Nigérie za tu dobu, co Ifemelu byla pryč, rozkvetla. Nebyla to žádná zaostalá země, jak by si někdo mohl myslet, ale byla to země, kde už téměř všichni lidé měli svůj vlastní telefon. Kromě technologií se do jisté míry změnil i jazyk Nigérijců, jemuž měla občas problém rozumět.

5.3.3 Postavy

Hlavní postavou celého románu je Ifemelu, která se přestěhovala za studiem z Nigérie do USA. Opět zde můžeme vidět podobu mezi autorkou knihy a Ifemelu.

Ifemelu měla na Spojené státy americké jiný názor než Obinze,¹²² o němž již bylo v práci psáno. Možná proto, že v nich skutečně žila, možná proto, že k nim neměla takový vztah od dětství jako on. Chimamanda Ngozi Adichie se skrze Ifemelu snažila vyjádřit pravděpodobně co nejpřesnější obraz USA. Což samozřejmě způsobilo, že se často dotýkala rasismu. Zároveň se Ifemelu rozhodla po nějaké době v Americe vrátit do Nigérie, protože si uvědomila několik věcí, včetně lásky k Obinzemu. Podstatné ale je, že autorka na základě svého románu upozorňuje i čtenáře na to, že Spojené státy americké nejsou vždy tak idylické, jak se o nich básní, především mezi Američany. Vzhledem k tomu, že spisovatelka stále neví, kam by si přála, aby její dcera nastoupila na základní školu, tak by mne nepřekvapilo, kdyby se nakonec rozhodla pro Nigérii.

S rozhodnutím, kde má nakonec studovat spisovatelčina dcera, může souviset i jedna postava z tohoto románu, Dike. Jak již bylo řečeno, Dike je bratranec Ifemelu, jenž v příběhu dospívá (původně se v příběhu nevyskytoval, protože se ještě nenarodil, ale na konci příběhu

¹²² U Obinzeho je důležité podotknout, že později v románu navštívil Anglii, konkrétně Londýn, a rasismu si jako Ifemelu nevíšal. Mezi své spolupracovníky v podstatě ihned zapadnul. V knize je také psáno, že rasismus v Evropě a USA se nedá srovnat. Ve Spojených státech amerických jej spatříte hned na první pohled.

už byl téměř dospělý). Mladý kluk, který se snaží si z věcí nic nedělat a žít vesměs poklidný život, se jednou pokusí o sebevraždu.¹²³ Dike se většinou snažil nedávat své pocity najevo, ale Ifemelu byla ta, která poznala, že i jeho rasismus zasáhnul: „Naše vedoucí Haley... všem rozdala krém na opalování, jenom mně ne. Prý ho nepotřebuju.' Pohlédla mu do tváře (Ifemelu – pozn. autorky práce), která byla až děsivě bez výrazu. Nevěděla, co říct. 'Myslela si, že když je člověk tmavý, tak se mazat nepotřebuje. Tak to ale není. Moc se to neví, ale krém na opalování potřebují i tmaví lidi. Já ti krém obstarám, neboj.' Mluvila moc rychle – nevěděla jistě, jestli říká to správné, ani co se vlastně správně říká, a měla obavy, protože ho to vykolejilo natolik, že mu to předtím poznala ve tváři.“¹²⁴ Opět se tedy touto ukázkou z knihy dostáváme k tomu, že neznalost jiné rasy, může vést k nepříjemným a diskriminačním důsledkům. Chimamanda Ngozi Adichie se zmiňovala, že pokud se o rasismu nebude učit na školách, tak se jej lidstvo nikdy nezbaví (viz 3.1). Tragická událost Dikea tak může souviset právě i s rasismem, který v USA pociťoval, poněvadž v Nigérii se poté cítil daleko lépe. Příčina jeho pokusu o sebevraždu však v celém příběhu zmíněna není, protože Ifemelu se jej na tento okamžik nechtěla doptávat, aby Dikeovi ještě více neublížila. To bychom mohli chápat jako empatické vcítění se do jiné osoby.

Zajímavá pasáž knihy ohledně rasismu ve Spojených státech amerických byla, když hlavní hrdinka měla za partnera muže jménem Curt, jenž byl bílé barvy pleti.

Curt působí v knize velice sympaticky, je spíše klidné povahy a vypadá to, že skutečně svoji přítelkyni Ifemelu miluje. Bohužel mu pár věcí nedochází, což je pravděpodobně zapříčiněno tím, že nikdy před Ifemelu nechodil s žádnou jinou černoškou. Také je dosti pravděpodobné, že s žádnými černochoy až tolik nekomunikoval. Do sporu s Ifemelu se dostává, když vstupují společně do restaurace, poněvadž hosteska se zeptala, zda si Curt přeje stůl pro jednoho. Situace je mírně podobná situaci v knize *Půl žlutého slunce*, když američtí žurnalisté nečekali, že by Richard mohl chodit s ženou tmavší barvy pleti. Další trable mezi Curtem a Ifemelu přichází při dívání se na magazíny pro ženy. Curt nechápal, proč Ifemelu čte časopisy, kde jsou samé černošky. Mladá Nigerijka jej pak donutila, aby se podíval na ostatní časopisy pro ženy a řekl jí, kolik tam vidí černošek. „A tak se dal do počítání. 'Tři černošky,' oznámil na závěr. 'Nebo možná čtyři. *Tahle* by taky mohla být černoška.' Takže tři černošky na snad dvou tisících stránek ženských časopisů, a samé

¹²³ Chtěl se předávkovat prášky.

¹²⁴ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*, str. 212

míšenky nebo takové, u kterých původ jednoznačně neurčíš, takže by klidně mohlo jít i o Indky, Portoričanky a podobně. Jediná z nich není tmavá. Jediná z nich nevypadá jako já, takže z těchhle časopisů moc mouder nenačerpám.“¹²⁵

Kromě rasismu ve Spojených státech amerických se dostaly do sporu dvě postavy i kvůli původu. Kromě Obinzeho a Curta měla za partnera Ifemelu i Blainea, který na rozdíl od hlavní hrdinky nebyl afrického původu, a proto měl například jiný názor na její blog než ona. Sám totiž řekl, že kvůli svému původu nemá Ifemelu dostatek hněvu jako Afroameričané. Chimamanda Ngozi Adichie se tedy snaží kromě typického rasismu ve Spojených státech nastínit i otázku původu, kterou se lidé také velice zabývají, možná o něco více právě černoši, které v *Amerikáně* spisovatelka zmiňuje. Srovnání máme například se situací taxikáře, o němž jsem již psala výše. Opět záleželo na tom, jestli je ten taxikář Nigerijec, nebo z USA.

Právě otázku, zda je Ifemelu ještě Nigerijka, nebo je to Američanka, či Američanka s nigerijskými, potažmo africkými, kořeny, nastínila Chimamanda ve své knize nepřímo. Zpočátku se Ifemelu nemůže usadit ve Spojených státech, poté, co se tedy konečně v USA zabydlí, se vrací do své rodné země. Nahlíží se na ni však už jinak. Ifemelu byla ve Spojených státech, což pro Nigerijce znamená, že to není až taková Nigerijka jako jsou oni. Kým tedy Ifemelu je, je jen další nedořešenou otázkou v *Amerikáně*. Můžeme si ale opět všimnout podobnosti mezi Ifemelu a samotnou spisovatelkou.¹²⁶ S Ifemelu má několik společných věcí, přesto bych rozhodně neřekla, že se jedná o stylizaci autorky do postavy, protože se mezi nimi stále nachází plno rozdílů. Své názory skrze Ifemelu ale svým čtenářům autorka sděluje. Někdy to nejsou pouhé názory, ale fakta, která se ostatní lidi bojí vyřknout nahlas, například co se týče rasismu. Autorka je ve své knize tedy plně – takřka autobiograficky – otevřená, a proto dokáže její dílo zapůsobit na širokou veřejnost.

Amerikána je bezpochyby nejkomplexnější román, co se týče druhů postav, stylu vyprávění, míst, které se v románu objevují atd. Oproti předešlým románům se zde nevyskytují pouze černobíle nastíněné postavy, ale dokonale propracované osoby, které nejsou vyložené kladné/záporné. Díky tomuto faktu na nás dílo spisovatelky Adichie působí realisticky.

¹²⁵ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*, str. 338

¹²⁶ Chimamanda Ngozi Adichie se označuje za Nigerijku, v rozhovoru zmínila, že se pravděpodobně nikdy nebude cítit Američankou. V Nigérii ona sama pořádá několik přednášek, na kterých je údajně valná účast. Ve své rodné zemi je Chimamanda Ngozi Adichie oblíbená celebrita, ale zda ji stále považují za Nigerijku...

Nevíme, zda hlavní postavu milovat, nebo nenávidět. Její někdy až naivní rozhodnutí jsou typickými rozhodnutími běžného člověka, jenž situaci prožívá a nedívá se na ni zpovzdálí (ve smyslu nejchytřejšího člověka, kterého se daná situace vůbec netýká, ale přesto ví, co je nejlepší udělat). V tomto románu nalezneme i mnoho dalších menších motivů, kterým se budu věnovat v následující podkapitole.

5.3.4 Jazyk a styl

Amerikána je bezpochyby nejbarvitější román po jazykové stránce z těchto tří titulů, které jsem ve své práci analyzovala. Nachází se zde hned několik přirovnání, jež dodávají atraktivitu celému příběhu: „Spatřila také, jak pozdně večerním vzduchem víří první sněhové přívaly, jako by je někdo seshora vrhal, a vzpomněla si na první zimu, kterou s ním strávila – kdy se všechno zdálo naleštěné a nekonečně nové,¹²⁷ nebo: „Vzájemnou lásku na sobě nechávali hrdě lpět jako nějaký silný parfém.“¹²⁸ Zároveň se v tomto díle vyskytují odborné termíny a dlouhé věty, jako tomu bylo i u předchozí knihy. I zde jsou převážně odborné termíny ukryty v rámcové kompozici, tedy v článkách Ifemelu, jež se zabývá rasismem (např. „ideologie“, „konzervatismus“, „liberalismus“, „rasová hierarchie“, „mainstreamový program“ atd.). V souvětích můžeme sledovat plno metafor a metonymií – „Blog se odkopal a vypadaly mu mléčné zuby; střídavě Ifemelu udivoval, těšil a předbíhal.“¹²⁹

S hovorovým jazykem se setkáváme v *Amerikáně* ve dvou případech. Buď se jedná o promluvy jednotlivých postav, což je způsobeno i původem a povahou jednotlivých postav, které již nejsou černobílé jako v předchozích knihách, nebo v rámcové kompozici, kde na blog přispívá svými články Ifemelu: „Náš národ prostě není zvyklý cpát se sendviči a poslední oga vašeho kuchaře se odpoledne nakrmili chlebem.“¹³⁰ Všimnout si můžeme i expresivních výrazů, které se tak často v předešlých dílech nevyskytovaly (např. „Privilegovanost bílejších je nesmysl. Jak já jsem privilegovanější? Vyrost jsem sakra v chudobě v Západní Virginii. Jsem apalačskej křupan.“¹³¹).

¹²⁷ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*, str. 402

¹²⁸ Tamtéž, str. 369

¹²⁹ Tamtéž, str. 348

¹³⁰ Tamtéž, str. 482

¹³¹ Tamtéž, str. 369

Chimamanda Ngozi Adichie dále využívá typických stereotypů, a využívá tak slovních spojení pro podtržení rasismu (např. „chudí černoši“, „negramotnost černošské rasy“, „černošské kývnutí“ atd.).

Jak již bylo zmíněno, v tomto díle se nachází kromě slov stylově neutrálních i slova stylově příznaková (slova zabarvená). Dochází tak jednak k obohacování samotného příběhu na základě atraktivity, jednak se tím zdůrazní problematika rasismu a jiných společenských problémů, které jsou v románu viděny (např. „Číšníci totiž brblají, když vyfasují stůl s černošskými zákazníky.“¹³² Slova „brblají“ a „vyfasují“ jsou hovorová, ale v tomto případě se vztahují pouze negativně k černošským osobám. Zdůrazňuje to tak rasismus, o kterém Adichie ve svém díle píše.).

5.4 Další motivy v beletriích Chimamandy Ngozi Adichie

Kromě třech velkých témat (či motivů),¹³³ které jsem zahrnula pod názvy knih Chimamandy Ngozi Adichie, se v těchto třech knihách vyskytují i další motivy, které je potřeba v této bakalářské práci zmínit.

Motivy, jež v této podkapitole analyzuji, se v knihách spisovatelky Adichie opakují. Právě proto zde ukáži, jakými způsoby jednotlivé motivy v knihách ztvárnila.

5.4.1 Motiv lásky

Motiv lásky patří jednoznačně mezi nejčastější motivy v knihách. I u děl Chimamandy Ngozi Adichie jej proto nalezneme. Nutno však dodat, že pokaždé v trochu jiném světle.

Láska se dá v dílech znázornit mnoha způsoby a zároveň může mít láska mnoho podob. Například v díle *Purpurový ibišek* vidíme lásku manželského páru, přičemž pro manželku je tato podoba lásky velice bolestivá. Žena v příběhu miluje muže, jenž je schopen bít ji i jejich společné děti. Nemůžeme tvrdit, že manžel svoji ženu nemiluje, ale v jeho činech, které jsou odsouzení hodny, nalezneme lásku k něčemu jinému, k náboženství. Muž, jenž je silným katolickým fanatikem, miluje své náboženství více než svoji rodinu. Pokud tedy někdo z rodiny nedodrжуje všechna pravidla, jež jsou katolictvím nastolena, tak muž z lásky k Bohu je schopen udeřit vlastní děti a manželku. Kromě těchto hrůzných činů nedovolal svým dětem, aby navštěvovaly svého dědečka (otce jejich otce Eugena), poněvadž otcova

¹³² ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*, str. 254

¹³³ Feminismus, rasismus a život v Nigérii/USA.

láska k Bohu jim to neumožňovala. Dědeček totiž nebyl katolík, proto s ním děti nesměly trávit čas. Jak jsem již psala, neznamenalo to, že by své děti Eugene nemiloval, poněvadž když byl s nimi odloučen, tak jim často volal s tím, že mu chybí, otázkou však je, co přesně mu chybělo. Rozhodně své děti nemiloval tolik, kolik by si zasloužily. Lásku jim otec jednoznačně nevyjadřoval dobrým způsobem: „Dál jsem se ani nehnula. Táta do mě začal kopat. Kovové přezky na jeho pantoflích bodaly jako obří komáři. Přestal se ovládat a bez ustání ze sebe něco chrlil směsicí igboštiny a angličtiny, připomínající měkké maso prošpikované pichlavými kostmi. Neznabožství. Modloslužebnictví. Oheň pekelný. Kopání nabralo na tempu a mně se v hlavě rozezněla Amačina hudba, ta její kulturně uvědomělá hudba, která někdy začínala poklidným saxofonem a poté přerostla v jadrný zpěv.“¹³⁴ Této ukázce předcházela událost, že Kambili měla obraz od své sestřenice, jenž Eugene odsoudil jako pohanský. Pokud by Eugene svoji dceru miloval tak, jak miluje svoji víru, nikdy by Kambili neublížil.

Po smrti Eugenova otce ukázal v díle již zmíněný muž větší lásku k Bohu než ke zesnulému otci. „Pohanského pohřbu se zúčastnit nemůžu, ale můžeme se domluvit s farářem a dohodnout pohřeb katolický.“¹³⁵ Jak jsem již zmiňovala, jejich otec nebyl katolíkem a s vírou nesouhlasil, proto komentář Eugena považuji za nerespektující. Eugene nebyl schopen jít na pohřeb svého otce jenom proto, že neodpovídal jeho víře. Svou lásku zasvětil Bohu, ale nikoliv své rodině. Přesto jej jeho manželka a dcera bezmezně milují, jak bylo v knize několikrát zmíněno. Možná si připadají bez něj slabé, protože to jsou ženy a Eugene za ně vždy rozhodoval, proto jej tak milují. Vysvětlovalo by to, proč stejnou lásku jako ony nesdílí i syn Jaja. V lásce Eugenovy manželky a Kambili cítíme zároveň strach, což je prvek, který se bohužel v lásce občas vyskytuje. Láska, strach a bolest jsou pocity, které Kambili a její matka chovaly vůči Eugenovi. Jak je tedy vidět, bezmezná láska dokáže být někdy extrémně nebezpečná.

Oproti *Purpurovému ibišku* vidíme v románu *Půl žlutého slunce* spíše krásnou lásku, která ani jednomu ze zúčastněných na první pohled neublíží.

V knize *Půl žlutého slunce* se nám vyskytují dva hlavní páry, které svoji lásku vůči protějšku vyjadřují jiným způsobem a navzájem se páry velice liší. Zatímco v páru Olanna a Odenigbo je vztah víceméně vyrovnaný, v páru Kainene a Richard je dominantnější postavou Kainene.

¹³⁴ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Purpurový ibišek*, str. 207

¹³⁵ Tamtéž, str. 187

Přestože Richard po celý příběh opěvuje svoji partnerku, byl schopen ji podvést s právě zmiňovanou Olannou. Richard bezpochyby miloval Kainene, dlouhodobě, dalo by se říci, že ji miloval více než ona milovala jeho. Mohli bychom tedy říci, že láska dokáže být nekonečně dlouhá a také pouze okamžitá, protože k Olanně Richard nechoval nadále žádné city.

Odenigbo dokázal lásku své partnerce vyjadřovat mnoha způsoby. Jedním z případů, kdy bychom mohli jeho činy označit za pravou lásku k partnerce bylo, když s ní chtěl mít dítě, ale přitom na ni netlačil s tradičním manželstvím. „Pokud si mě nechceš vzít, moje nejdražší, tak spolu aspoň mějme dítě,“ řekl.¹³⁶ Olanna s ním taktéž chtěla mít dítě. Jejich láska byla oboustranná a Odenigbo na ni v ničem netlačil, což bychom mohli označit jako projev lásky.

Za projev lásky bychom také mohli určit odpuštění, kterého byla schopna Kainene, když se dozvěděla o nevěře svého partnera Richarda. Odpuštěla mu, protože ho milovala. Je pravda, že zde můžeme vidět i motiv bolesti, která je však po psychické stránce, což je rozdíl s *Purpurovým ibiškem*, kde jsme si mohli všimnout především bolesti fyzické, přestože i trpění dvou žen z prvního díla bychom jistě viděli i jako bolest psychickou. „Dneska ráno jsem ti z pracovny vzala tvůj rukopis a spálila jsem ho,“ řekla. Richard na prsou pocítil nával emocí, které nedovedl pojmenovat. Bylo po *Koši rukou*, souboru stránek, o němž konečně věřil, že ho promění v knihu. Už nemůže zdvojnásobit onu nespoutanou energii, která přišla s těmi slovy. Ale na tom nezáleží. Záleží na tom, že spálením rukopisu mu dala najevo, že jejich vztah nekončí. Kdyby s ním nechtěla zůstat, neobtěžovala by se působit mu bolest.¹³⁷ Tato ukázka z knihy navazuje na zjištění Kainene o nevěře svého partnera. Můžeme si tedy všimnout myšlenkových pochodů Richarda, který si uvědomuje, že láska Kainene k němu je dosti silná, přestože od ní moc projevů lásky v příběhu nespátřujeme, a pokud ano, tak ji Kainene vyjadřuje spíše dárky, tedy materiálně. Richard tedy rozumí pocitům Kainene a přestože mu způsobila neskutečnou bolest tím, že mu vyhodila jeho rukopis, tak to bere jako trest, který si zaslouží za nevěru k ní. Richardova láska ke Kainene je opravdu veliká, z jeho strany se jednalo o lásku na první pohled.

Kromě lásky dospělých lidí si můžeme i zde všimnout lásky dospělého člověka k dítěti. S *Purpurovým ibiškem* zde vidíme zásadní rozdíly v lásce k dítěti. Přestože Baby nebyla vlastní dcerou Olanny, tak ji Olanna milovala jako skutečná matka. Starala se o ni pečlivě

¹³⁶ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*, str. 128

¹³⁷ Tamtéž, str. 302

každý den, bála se o ni, když byla Baby nemocná a snažila se pro ni dělat vše, co mohla. To o matce z *Purpurového ibišku* tvrdit nemůžeme, protože ta nechala svého manžela, aby bil jejich děti. Pokud bych tedy měla porovnat tyto dvě ženy, tak Olanna je jednoznačně silnější osobnost.

Kromě oboustranné lásky, lásky na první pohled a lásky k dítěti, můžeme v románu *Půl žlutého slunce* vidět i lásku jednostrannou. Susan, první partnerka Richarda v příběhu, stále miluje Richarda, přestože jí byl nevěrný. Dokonce o dlouhodobé nevěře dlouho věděla, ale nechtěla mu nic říkat, protože jej velice milovala. On ji však už nikoliv. Když Richard žije už delší dobu s Kainene, tak Susan ho pořád nepřestala milovat a stále se o něj zajímá, přestože ví, že Richard k ní už nic necítí.

V románu *Amerikána* je stejně jako v předchozím románu láska pozitivně laděna mezi dvěma dospělými lidmi. Hlavní postava Ifemelu má v příběhu celkem tři různé partnery, jejichž intenzita lásky k ní je dost silná. U hlavní hrdinky však spatřujeme intenzity různé.

Nejsilnější pouto měla Ifemelu jednoznačně s Obinzem, o němž se retrospektivně v knize píše. Z myšlenek hlavní postavy tak zjistíme, že láska k tomuto mladíkovi, kterého milovala již na střední škole,¹³⁸ se ani po letech nevytratila, a Ifemelu je schopna se vzdát celého svého života ve Spojených státech amerických jenom kvůli němu. Kvůli němu se vrátí nazpět do Nigérie a setká se s ním. Přestože při pobytu v USA měla Ifemelu i dva jiné partnery (Blainea a Curta), tak pravděpodobně pořád milovala Obinzeho, o němž stále retrospektivně básnila. Když se totiž dozvěděla o tom, že je Obinze ženatý, zasáhlo ji to. Pokud by jej už nemilovala, tak by ji to určitě tak moc nezasáhlo. „S Obinzem koneckonců přerušila kontakt a uteklo tolik času, navíc čerstvě začala chodit s Blainem a spokojeně vplula do života ve dvou. Jenže když zavěsila, nemohla na Obinzeho přestat myslet. Představa, jak se Obinze žení, v ní zanechávala jakýsi smutek, vybledlý smutek.“¹³⁹ Z ukázky je patrné, že svoji první lásku stále Ifemelu miluje. Přestože vedla celkem spokojený život ve Spojených státech s Blainem, tak jej byla ochotna opustit a přestěhovat se zpět do Nigérie. Mezi Blainem a Obinzem byl však velký rozdíl k přístupu k Ifemelu. Zatímco Obinze ji miloval takovou, jaká byla a nechával ji dělat věci podle jejího uvážení, Blaine se snažil neustále Ifemelu v něčem radit, což ji možná později ve vztahu více a více vadilo. Nic to nemění však na tom, že celou tu

¹³⁸ Ifemelu a Obinze spolu začali chodit právě na střední škole. Ifemelu přejímala některé jeho názory a díky němu odcestovala nakonec do Ameriky.

¹³⁹ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*, str. 24

dobu, co Ifemelu chodila s Blainem (potažmo s Curtem), milovala Obinzeho. Své pocity se snažila před svými partnery skrývat, ale to způsobilo, že jim nikdy nedokázala opřevovat lásku, jako Blaine a Curt milovali ji.

V *Amerikáně* se tak především točí láska okolo partnerů Ifemelu. Nedá se říct, že Blaineova a Curtova láska k Ifemelu byla jednostranná, ale byla intenzivnější, než jak ji dávala najevo Ifemelu jim. Jejich láska tedy byla nevyrovnaná. Vyrovnaný vztah tak zažila Ifemelu pouze s Obinzem, poněvadž ho skutečně milovala.

Láska tedy byla jedním z nejdůležitějších motivů ve všech třech knihách, které jsem si vybrala pro analýzu. Díky lásce jsme se mohli dozvědět pohledy několika postav na ni, čímž se nám otevřela brána pro zkoumání dalších vlastností postav v dílech. Láska je všeobecně v knihách častý motiv, který si získal velké množství čtenářů. Není tedy divu, že spisovatelka Ngozi Adichie skrývá „velká témata“ v knihách, které na první pohled vypráví příběh o lásce, protože láska přiláká široké publikum. Díla Chimamandy Ngozi Adichie však nejsou prvoplánová, je třeba se na texty podívat do větší hloubky a všimnout si detailů, které se zabývají například rasismem (viz předešlé kapitoly).

5.4.2 Motiv nevěry

Motiv nevěry byl již několikrát naznačen v předešlých podkapitolách. Nevěra se však ve dvou knihách od Chimamandy Ngozi Adichie vyznačuje různými způsoby, a proto o ní píšu i takto zvlášť.

V románu *Půl žlutého slunce* jsem spatřila hned 3 nevěry, přičemž dvě z nich provedl stejný muž, Richard. Na začátku příběhu se objevuje v páru se Susan a již ze stylu vyprávění je jasné, že se k sobě tyto dva lidé nehodí. Zatímco Susan trávila večírky obklopená lidmi, tak její partner se krčil v koutě (což Susan vyhovovalo, poněvadž na něj žárlila a nelíbilo se jí, když se Richard bavil s jinými ženami) a nerad se s někým bavil, až na jeden večer, když poprvé spatřil Kainene. „Ahoj,“ pravil Richard. Kainene s cigaretou v ústech byla příliš dlouho potichu a hleděla na něj jako na sebe rovného, a tak si Richard projel vlasy rukou a zamumlal: 'Bohužel nejsem příbuzný sira Winstona, to bych asi vypadal chytřejší.'¹⁴⁰ Toto byl první okamžik, kdy Richard mluvil s Kainene a také to byl okamžik, kdy se do této mladé slečny zamiloval. Byl unesen jejím vzhledem a jejím chováním, byla úplně jiná než ostatní ženy, se kterými se doposud setkal. Kainene byla úplně jiná než Susan. Od prvního setkání

¹⁴⁰ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*, str. 72

se Richard pravidelně scházel s Kainene, stala se z ní milenka. Díky vypravěči jsme ale o Kainene věděli daleko více informací než o Susan, a tak Kainene, přestože byla Richardovou milenkou, působila sympatičtěji. Záměr spisovatelky byl tedy jednoduchý – adresáty má nadchnout špatnost. Adichie v knize popisuje Richardovy myšlenky, které se točí okolo vztahu se Susan a s potenciálním vztahem s Kainene. Později se z příběhu dozvíme, že Susan ví o jeho nevěře, pouze netuší, s kým se Richard schází. Kromě motivu samotné nevěry tedy můžeme vidět i motiv odpuštění a motiv strachu, poněvadž se Susan celou dobu bála toho, že by od ní Richard odešel, a tak mu tiše nevěru trpěla a nebádala po tom, kdo druhý za nevěrou stojí. Susan mu byla schopna nevěru ihned odpustit a byla ochotna jejich vztah spravit, ale Richard o vztah se Susan už nestál. S Kainene byl svobodnější a nevěra pro něj v tomto případě znamenala neskutečnou lásku ke Kainene. Nevěra byla v tomto případě dlouhodobá a stal se z ní poté vztah, který trval až do konce příběhu.

O dlouhodobé nevěře se nedá mluvit v následujících případech v téže knize.

Richard byl opět nevěrný své partnerce, tentokrát Kainene, na kterou nedal dopustit. Již v druhé části knihy se dozvídáme o nějakém nešťastném okamžiku, protože postavy jsou navzájem rozhádané, především sestry Kainene a Olanna. Až v další části se retrospektivně dozvídáme o nevěře Richarda s Olannou,¹⁴¹ která tak podvedla svého muže Odenigba. Oproti předešlé nevěře se nejednalo o dlouhodobou záležitost, ale pouze o „zkrat“ Richarda a Olanny. Kvůli této nevěře se ani jeden pár (Kainene + Richard, Olanna + Odenigbo) nerozešel a jejich životy to nijak zásadně nadále nepoznamenalo, kromě toho, že tedy sestry spolu delší dobu nekomunikovaly. Richardovi i Olanně bylo nakonec ze všech stran odpuštěno. Důležité je opět zmínit, že to byla Olanna, kdo se jako první přiznal k nevěře, konkrétně to tedy řekla Odenigbovi, a ne své sestře.

Poslední nevěrou, jež se v příběhu nachází, je opět krátkodobá nevěra mezi Odenigbem a Amalou, mladou slečnou, která přijela na týden za ním s jeho matkou. Olanna z nevěry vůbec neobviňovala Amalu,¹⁴² což je například společné s první nevěrou, Susan taktéž neobviňovala z nevěry Richardovu partnerku. „Sáhl jsi na Amalu,“ řekla Olanna. Už navždy si zapamatuje, jak se tvářil, jak na ni hleděl, jako by si v životě nedokázal tento výjev představit, a proto netušil, co by se k tomu dalo vymyslet, co by měl říct nebo udělat.“¹⁴³

¹⁴¹ O této nevěře bylo psáno již v 5.4.1

¹⁴² V příběhu je psáno, že Olanna obviňuje pouze Odenigba, protože jemu dala svou důvěru.

¹⁴³ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*, str. 263

Tato nevěra se od předešlých nevěr liší tím, že z ní vzniklo dítě, malá Baby. O Baby však Amala neměla zájem, a tak se jí ujali Odenigbo a Olanna.

Všechny tyto nevěry byly fyzické a ve dvou posledních případech to nakonec nijak neohrozilo vztah mezi partnery.

Nevěra se nachází i v románu *Amerikána*. Hlavní hrdinka Ifemelu je nevěrná svému bílému partnerovi Curtovi. Stejně jako ve dvou případech románu *Půl žlutého slunce* se zde jednalo o krátkodobou nevěru. Na rozdíl od postav z předešlého díla však Curt nebyl schopen nevěru své partnerce odpustit. Naopak jako jediná z dosavadních postav užil urážky na svou partnerku. Tento pár se tedy po této události rozpadl a již se nikdy nedal dohromady. Ifemelu to tak ale možná i podvědomě chtěla, protože stále milovala Obinzeho, který žil v Nigérii.

O další nevěře bychom mohli mluvit, když Ifemelu byla společnicí jednoho muže ve Spojených státech amerických. Tuto roli zastávala čistě z finančních důvodů, ale v tu chvíli, kdy vkročila do bytu muže, podváděla svého partnera Obinzeho, jenž o finančních potížích partnerky neměl tušení. Tato nevěra se liší v tom, že Obinze se o ní v tu chvíli ani nedozvěděl, ale i tak si Ifemelu nebyla schopna nikdy tyto činy odpustit, a proto se svému partnerovi již neozvala, čímž se jejich vztah na dálku rozpadl.

Můžeme si tedy všimnout, že nevěra nemá pouze jednu podobu a následky nevěry se také mohou různit. Vždy záleží na tom, jak se k tomu všichni, jichž se nevěra týká, postaví.

5.4.3 Motiv náboženství

Tento motiv je patrný především v knize *Purpurový ibišek*. Už jen fakt, že se děj odehrává v čase katolického svátku, Velikonoc, nasvědčuje tomu, že náboženství bude hrát v knize velkou roli. Mimo Velikonoc se v *Purpurovém ibišku* slaví i Vánoce.

Jak již bylo v práci mnohokrát zmíněno, Eugene, hlava rodiny byl náboženský fanatik, jenž upozadoval potřeby svých blízkých lidí kvůli náboženství. Kvůli jeho konzervativním názorům, které zakazovaly dětem zábavu a nastolovaly pevný řád, jej přestal mít rád syn Jaja. Kvůli silnému katolicismu odstranil Eugene ze svého života vlastního otce, kterého několik let neviděl a svým dětem povoloval návštěvy dědečka pouze o Vánocích na 15 minut, aby se nenakazily jeho pohanstvím. „Nerad vás do domu pohana posílám, ale Bůh

vás ochrání,' prohlásil. Bibli odložil do šuplíku, přitáhl si Jaju a mě vedle sebe a jemně nás pohladil po pažích.“¹⁴⁴

I teta Ifeoma věřila v Boha a spolu s ní všechny její děti. Nedodržují však všechny zvyklosti a nejsou na sebe tak přísní, až fanatičtí. Eugene se i své sestře snažil řídit život kvůli svému přesvědčení o náboženství: „Zapomnělas, jak mi ještě předtím, než umřel Ifediora, Eugene nabízel, že mi koupí auto? Pod podmínkou, že nejdřív vstoupíme k rytířům svatého Jana. A že Amaku pošleme do klášterní školy. Dokonce chtěl, abych se přestala malovat!“¹⁴⁵

Rozdílu mezi rodinami si tak můžeme všimnout při návštěvě Kambili a Jajy. „K jejímu zpěvu se přimísily hlasy tety Ifeomy s Obiorou. S Jajou jsme se po sobě podívali. Bratr měl v kalných očích výmluvný výraz. *Ne!* Naznačila jsem mu přísným mrknutím. Není to správné. Uprostřed růžence se nemá začít zpívat. Nepřidala jsem se, Jaja taky ne.“¹⁴⁶ Děti Kambili a Jaja byly naučené na jiný růženec, který znali díky svému otci. Možností věřit v jednoho Boha je tedy více, existuje více cest, ale podle Eugena je jenom jedna správná, a to ta, která je nejpřísnější. Jeho děti znaly modlitby nazpaměť, pokaždé, když něco špatného provedly, musely prosit Boha o odpuštění.

Kambili vzpomíná v příběhu i na své biřmování, které se odehrálo u Svaté Anežky. Kambili brala biřmování velice pozitivně a byla ráda, jaké biřmovací jméno jí vybral její otec, Ruth. Můžeme si teda všimnout, že se Kambili snaží všechna pravidla dodržovat, protože věří tomu, že její otec má vždy pravdu. Bojí se toho, co by následovalo, kdyby jej neposlechla, nebo kdyby nedodržovala všechna pravidla jako správná katolička.

Spisovatelka Chimamanda Ngozi Adichie se po celou dobu knihy snažila poukázat na to, kam může zajít přehnaná láska k náboženství. Na druhou stranu zobrazuje v příběhu i rodinu tety Ifeomy, která se nám od počátku příběhu zdá sympatičtější. Tato rodina věří také v Boha, ale ne fanaticky, a proto děti nežijí v každodenním strachu.

Náboženství zmiňuje Adichie i ve své další knize *Půl žlutého slunce*. Zde se také zobrazují pouze prvky katolicismu, ke kterému mu Adichie nejbliže. Nebojí se však i zde zobrazit člověka, který v Boha nevěří. V případě tohoto románu to je Odenigbo. Naopak katoličkami jsou sestry Kainena a Olanna. Ani jedna z nich však není náboženským fanatikem a nevdá

¹⁴⁴ ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Purpurový ibišek*, str. 67

¹⁴⁵ Tamtéž, str. 99

¹⁴⁶ Tamtéž, str. 127

jim, když někdo v Boha nevěří, nebo když věří v Boha jiného. Kainene dokonce navrhla jméno pro Baby, když se narodila, Chiamaka, což v překladu znamená Bůh je krásný. Olanna si vždy přála, aby její sestra byla kmotrou její dcery. Sestry dodržují všechny křesťanské svátky, zmíněno je v tomto románu i křtění malé Baby.

V tomto románu však náboženství nehraje prim jako v předchozím díle. Nevěra rozhodně není přípustná v katolickém světě, a přesto se jí Olanna dopustila. To si v knize *Purpurový ibišek* nedovedeme představit, jelikož tam je vše pevně svázáno konvencemi.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce je monografií nigerijské spisovatelky Chimamandy Ngozi Adichie a analýzou některých jejích titulů, skrze které sdělovala své názory zejména na feminismus, rasismus a rozdílnost života v Nigérii a Spojených státech amerických.

Život této spisovatelky je specifický v tom, že se neustále pohybuje na dvou diametrálně odlišných kontinentech, a tak sleduje dění ve dvou, na první pohled zcela odlišných zemích. Adichie se zabývá i politickými událostmi, které taktéž hrají důležitou úlohu v jejím díle *Amerikána*.

Feministické eseje spisovatelky sice nejsou zdaleka tak populární jako tři díla, kterým jsem věnovala pátou kapitolu, ale nejvíce se v nich můžeme dočíst o spisovatelčiných feministických názorech,¹⁴⁷ které se pak objevují i v dílech *Purpurový ibišek*, *Půl žlutého slunce* a *Amerikána*. V esejích se tak spisovatelka věnuje primárně feminismu, který považuje za velice důležitý směr.

Analýza jednotlivých děl se zaměřovala na zmapování tří velkých témat, která jsem již zmínila. Díky tomu jsme mohli zjistit, jak spisovatelka Adichie vkládala společenské problémy do fiktivních příběhů a jaké důsledky tato témata přináší ve fiktivním světě.

Rasismus je nejvýrazněji¹⁴⁸ vyobrazen v díle *Amerikána*, kde se spisovatelka Adichie zabývá výhradně rasismem ve Spojených státech amerických. V tomto díle spisovatelka poukazuje hned na několik okamžiků, kdy černošská žena pocítuje nerovnoprávnost mezi rasami, jak je psáno v mé bakalářské práci. Vzhledem k tomu, že je kniha zasazena do prvního desetiletí 21. století, tak si můžeme všimnout, že rasismus se v USA stále objevuje. Pro rasismus je v tomto díle tedy nejdůležitější rámcová kompozice, v které se objevuje propojení s reálným světem, když například hlavní postava hovoří o Baracku a Michelle Obamových. Hlavní postava, která je pisatelkou blogu v rámcové kompozici, je tak taktéž z hlediska rasismu pro příběh stěžejní. Jak již bylo řečeno, problematika rasismu se objevuje i ve zbývajících knihách. V díle *Půl žlutého slunce* je důležitou postavou, co se týče rasismu,

¹⁴⁷ Chimamanda Ngozi Adichie se označuje za feministku.

¹⁴⁸ Nejlépe v tom smyslu, že se zde nachází několik rozdílných situací, kdy se s rasismem jako čtenáři setkáváme. V díle se tedy neopakuje pouze jedna příhoda, ale je zde ukázáno mnoho každodenních problémů černochů v USA spojených s rasismem. Z analyzovaných knih se v *Amerikáně* vyskytuje problematika rasismu nejčastěji.

běloch Richard, který má v Nigérii černošskou partnerku Kainene. Díky němu, ale i jiným postavám v příběhu, se tedy dozvídáme více o rasismu způsobeném bělochy. V knize *Purpurový ibišek* je rasismus zachycen pouze okrajově, poněvadž hlavním tématem jsou jiné společenské problémy, především náboženství, ale i zde můžeme spatřit vypravěččin nesouhlas s rasismem, který zpozorovala v kostele.

Feminismu jsme si mohli všimnout především v dílech *Půl žlutého slunce* a *Purpurový ibišek*. Spisovatelka zde vytvořila ženské postavy, které jsou psychicky dosti odolné a zvládají každodenní problémy. Postava Kainene v první zmiňované knize je typickou představitelkou nezávislé a sebevědomé ženy, která si sama řídí svůj život, a rozhodně by nenechala muže, aby za ni rozhodoval. Sestra zmiňované postavy, Olanna, je její opak (jak v myšlení, tak v chování), avšak i ona v průběhu příběhu dokazuje, že je velice silná žena, když se z ničeho nic dokáže postarat o cizí dítě, přestože měla svůj život naplánovaný úplně jinak. V druhé zmiňované knize se objevuje postava tety Ifeomy, která se snaží pomoci své švagrové a jejím dětem. Názory tety Ifeomy bychom mohli označit za feministické, když například vysvětlovala, proč mají ženy studovat vysokou školu a nepodřizovat svůj život pouze manželovi. Opět se zde jedná o zrovnoprávnění mužů a žen, které podporuje právě Chimamanda Ngozi Adichie. Stejně jako Kainene bychom i tetu Ifeomu mohli označit za emancipovanou ženu. U obou těchto děl jsou tedy stěžejní literární kategorií vedlejší postavy.

Poslední velké téma, tedy život v Nigérii a USA, jsme mohli nejlépe pozorovat v díle *Amerikána*, poněvadž to bylo jediné dílo, kde postava žila dlouhodobě v obou zemích. Všimáme si tedy jednotlivých rozdílů, přičemž samozřejmě ten dominantní rozdíl je v otázce rasismu, protože v Nigérii se s ním hlavní hrdinka nesetkala. Do USA ale odjela i kvůli penězům, z čehož nám vyplývá, že ekonomika v Nigérii není tak silná jako ve Spojených státech amerických, což je zmíněno i v díle *Purpurový ibišek*. Hlavní dilema Ifemelu je, že nemá ponětí, ve které z těchto zemí chce žít. Každá země má totiž něco, co ta druhá nemá. Zatímco ve Spojených státech amerických dokáže vydělat více peněz, tak v Nigérii se nemusí bát, že by ji na každém rohu někdo odsuzoval jenom na základě barvy pleti. Přestože má v USA přátelé a muže, jenž ji skutečně miluje, tak se cítí sama. Takové pocity v Nigérii neměla. Hlavní roli v tomto příběhu tedy jednoznačně hraje prostor, poněvadž na základě něj sledujeme největší rozdíly ohledně způsobu života v Nigérii a USA, ale kromě něj je důležitou rolí i hlavní postava, která se v těchto zemích nachází a spatřuje konkrétní rozdíly mezi oběma zeměmi. Téma Nigérii a USA je zmíněno i v *Purpurovém ibišku*. Zde se však

příběh ve Spojených státech amerických neodehrává. Na Spojené státy odkazuje pouze jeden z mladých kluků, který je vidí jako demokratickou zemi a splněný sen každého člověka. V tomto díle tedy chybí přímá zkušenost s bydlením v USA, takže porovnání těchto dvou zemí je nemyslitelné.

Dále jsme mohli porovnávat beletrii s osobním životem spisovatelky a zjišťovat, do jaké míry jsou její díla ovlivněna jejími názory, které prezentuje ve veřejném prostoru. Po analýze posledního díla je jasné, že *Amerikána*, která je spisovatelčíným nejúspěšnějším dílem, byla nejvíce inspirována životem Chimamandy Ngozi Adichie. Dochází tam k nápadným shodám mezi spisovatelkou a hlavní hrdinkou, která se stejně jako Adichie přestěhovala z Nigérie do USA. Jak již ale bylo v práci zmíněno, nejedná se o autobiografické dílo, avšak podobnost mezi dvěma ženami je vysoká.

Purpurový ibišek se od zmiňovaných dvou děl lišil hned v několika aspektech. Zatímco v ostatních knihách se problematika rasismu, feminismu nebo života v Nigérii/USA objevovala od počátku až do konce příběhu, tak v *Purpurovém ibišku* kladla autorka více důraz na hlavní téma, tedy na problematiku náboženství a komplikovaného soužití rodiny vypravěčky. Závěr knihy, tedy poslední (čtvrtá) část, se týká postavy, která pro nás z pohledu analýzy nebyla až tak důležitá. Nutno podotknout, že velkou roli v tom hrál fakt, že postava přísného otce zemřela. Další odlišností je celková atmosféra příběhu – *Půl žlutého slunce* i *Amerikána* jsou díla, která mají spíše liberální nádech – chyby se odpouští, cestování je umožněno, postavy mohou být samy sebou. V *Purpurovém ibišku* je však nálada poněkud konzervativnější – za každou chybu musí přijít trest, postavy jsou zmanipulovány otcem, takže nemohou nikam cestovat bez jeho svolení a nemohou se chovat, jak by si přály. Atmosféra je dána jednak jednotlivými výpověďmi postav, které se v příbězích vyskytují, jednak prostorem, poněvadž *Purpurový ibišek* se odehrává převážně v domě otce vypravěčky, kde otec „řídí“ ostatní členy domácnosti.

Smrt se kromě *Purpurového ibišku* objevila i v knize *Půl žlutého slunce*, kde zemřela Kambili, tedy jedna z postav, u které jsme se mohli dozvědět více o jejím myšlení. Na rozdíl od *Purpurového ibišku* působila tato smrt na čtenáře daleko hůře, poněvadž se jednalo o postavu kladnou.

Purpurový ibišek se tedy od zbývajících dvou děl hned v několika aspektech lišil. Nebylo tomu jinak ani u literárních kategorií, podle kterých jsem analyzovala beletristická díla. Ke kategoriím je třeba dodat, že všechny byly dokonale propracované. Kompozice u všech tří

děl je velice náročná stejně jako obraz některých postav, které zde ještě zmíním. Ani časoprostor by se nedal zařadit k méně propracovaným, či dokonce jednoduchým. Díla Chimamandy Ngozi Adichie jsou tak velice pečlivě napsána, přesto nejsou pro čtenáře nijak náročná na pochopení smyslu, jak v práci dále píšu.

První odlišností je kompozice beletristických děl. V průběhu analýzy jsme zjistili, že se v dílech *Půl žlutého slunce* a *Amerikána* vyskytuje rámcová kompozice, která má v obou dílech stejnou úlohu. Skrze publicistické příspěvky postav v obou knihách dochází k hlubšímu obeznámení čtenáře s dobovou společenskou problematikou. Díky rámcové kompozici je spisovatelka Adichie schopna více vnést názory na rasismus a další společenské problémy do díla. Rámcové kompozice obou beletristických děl bychom nakonec mohli přirovnat ke spisovatelčiným feministickým esejím, jež jsou zmíněné v druhé kapitole. V beletristických dílech jsou názory vloženy konkrétním postavám, přičemž ale obě postavy (Ugwu a Ifemelu) rasismus jednoznačně odsuzují stejně jako Chimamanda Ngozi Adichie. Důležité je zmínit, že díky rámcové kompozici komunikuje spisovatelka prostřednictvím reálií, reálného nefikčního světa. V případě *Amerikány* seznamuje čtenáře s rasismem v USA, v díle *Půl žlutého slunce* informuje o událostech v Nigérii během války.

U *Purpurového ibišku* jsme spatřili odlišnou formu vypravěče. Zde byla vypravěčkou hlavní postava Kambili, díky níž jsme sledovali příběh pouze z jednoho úhlu. Kambili nám jednoznačně napomohla ve vnímání jejích problémů, které zažívala doma, a mohli jsme si tak udělat obrázek na jednotlivé postavy vzhledem ke vztahu k ní. Příběh je tedy nabídnut výrazně subjektivní perspektivou. Oproti tomu je dílo *Půl žlutého slunce* psáno er-formou, která nám zaručila větší objektivitu příběhu. Na situace jsme se dívali z různých úhlů pohledů, což nám pomohlo při domýšlení si vlastností a názorů u jednotlivých postav. Podobně tomu tak bylo i v díle *Amerikána*, i zde se objevil vypravěč ve 3. os. sg., díky kterému jsme sledovali i příběh Obinzeho, a ne pouze hlavní hrdinky. Forma vypravěče je tak dalším rozdílem mezi *Purpurovým ibiškem* a těmito dvěma díly.

Největší roli na prosazování názorů spisovatelky Adichie hrály ve všech třech dílech ústřední postavy, které byly dokonale nastíněné, což ve čtenářích může vyvolat pocit, že postavu bezpečně znají, a je tak větší pravděpodobnost, že se ztotožní s jejími názory. Nejvíce jsme si propracovanosti mohli všimnout u Kainene v románu *Půl žlutého slunce*, kde je myšlení této postavy podrobně znázorněno, nebo u Ifemelu v románu *Amerikána*, kde jsme měli opět pocit, že se v hlavní postavě vyznáme i díky tomu, že se v příběhu vyskytuje její dospívání,

kteře hrálo pro celý příběh velkou roli. U Ifemelu je třeba dodat, že u ní se jedná opravdu o důkladné rozebrání osobnosti. Kromě zachycování jejích názorů jsme si mohli všimnout všech jejích myšlenek a vlastností, jež byly jak kladné, tak záporné. Tím tedy spisovatelka Adichie vytvořila zatím její doposud nejkompexnější postavu, jež není ani kladná, ani záporná. V případě Kainene bychom mluvili vyloženě jako o kladné postavě. Postavy tedy hrály v rámci analýzy prim. Nedá se však říct, že by se spisovatelka za každou cenu stylizovala do některé z postav. Všechny postavy jsou dosti odlišné a nenalezneme mezi nimi (napříč romány) žádnou podobnost. Podobnost můžeme spatřit například ve dvojici postav v románu *Purpurový ibišek*, kde se svými postoji a chováním liší chlapecké a dívčí postavy. Spisovatelka Adichie se v tomto díle daleko více zaměřila na postavy dívek, zatímco chlapi byli dáni autorkou do pozadí. Chlapecké logické myšlení nebylo tak důležité, jako emotivní prožívání situací dívkami, což by ve čtenářích mohlo vzbuzovat, že dílo je určené spíše pro ženy. V *Purpurovém ibišku* se můžeme setkat i se symbolickou postavou despotického otce, který je vytvořen vyloženě jako záporná postava. V jiných dílech Chimamandy Ngozi Adichie takto jednoznačně záporná postava nefiguruje.

Co se týče časoprostoru, tak všechna tři díla obsahují místa-města, která v reálném světě existují. Díky tomu jsou jednotlivé příběhy více uvěřitelné. V *Purpurovém ibišku* a v románu *Půl žlutého slunce* se výhradně pohybujeme pouze v Nigérii, zatímco *Amerikána* je román, ve kterém se takřka rovnocenně „objevujeme“, díky Ifemelu a Obinzemu, jak v Nigérii, tak v USA. Typ vyprávění je však u všech tří děl odlišný. *Půl žlutého slunce* je vyprávěn aperspektivně, což nám umožňuje pozorovat dění v Nigérii z více úhlů pohledů. Oproti tomu *Purpurový ibišek* je vyprávěn perspektivně, což znamená, že zachycujeme prostor jen díky hlavní postavě, která příběh vypráví. Nejkompikovaněji je prostor zobrazen v románu *Amerikána*, už jen proto, že se zde vyskytuje nejvíce míst, která Ifemelu navštívila. Obvykle se hlavní postava vyskytuje na různých místech, a my nevíme, jak se na jednotlivá místa dostala. V tomto díle je použit ale i typ vyprávění „cesta“, když hlavní postava popisuje New York. Román *Půl žlutého slunce* se odlišuje tím, v jaké době se odehrává. Zatímco dvě zbylá díla se odehrávají ve 21. století, tak dílo *Půl žlutého slunce* je zasazeno do šedesátých let minulého století, přičemž odráží skutečné události (občanská válka v Nigérii, vznik Biafry). Tempo u románů *Půl žlutého slunce* a *Amerikána* je proměnlivé – jak zrychlené, tak zpomalené, čímž autorka dává najevo, které pasáže v knihách jsou podstatné, a které nikoliv. U *Purpurového ibišku* můžeme převážně sledovat tempo zrychlené, a v poslední části knihy

(čtvrtá část) dokonce sumarizaci. Román je tedy rychleji ukončen, čímž se liší od jiných titulů spisovatelky Adichie.

Všechny tři tituly nejsou nijak obtížné ani na pochopení témat, které jsem si v práci vytyčila, ani na srozumitelnost textu po jazykové stránce. Spisovatelka Adichie nepoužívá složitá slovní spojení, ani nadbytečné termíny, kterým by běžný čtenář nerozuměl. Nejbohatší po jazykové stránce je jednoznačně román *Amerikána*, který je i po psychologické stránce s ohledem na postavy nejpropracovanější. Je třeba zmínit symbolické názvy knih *Purpurový ibišek* a *Půl žlutého slunce*, které nesou vždy jeden z hlavních motivů děl. Za zmínku stojí, že spíše, než styl psaní je u Chimamandy Ngozi Adichie důležitá její snaha vkládat své názory do beletristických knih.

Další menší motivy jsem zmínila v úplně poslední podkapitole. Nalezneme tedy v knihách určité stejné motivy, které jsou ale ve všech třech knihách znázorněny rozdílně. Zatímco v díle *Půl žlutého slunce* je katolicismus zmíněn pouze okrajově a poukazuje na to, že i Olanna, ta hodná dcera, porušuje Desatero, když je nevěrná svému muži, tak v *Purpurovém ibišku* je víra hlavním tématem a jakékoliv vybočení z náboženského života je nepřijatelné.

Na úplný závěr bych ráda dodala, že některé názory spisovatelky Adichie jsou, jak jsem v průběhu psaní své práce zjistila, velice radikální, ale na druhou stranu si můžeme všimnout, že je vždy ochotná se zúčastnit jakékoliv diskuse nad jakýmkoliv tématem, kterému se ve svých dílech věnuje. Jak již bylo v práci zmíněno, tak nejpropracovanějším dílem spisovatelky Adichie je bezpochyby *Amerikána*, která neobsahuje pouze černobílé postavy, ale zabývá se i více psychologickou stránkou jednotlivých postav v příběhu. V žádném ze svých děl nepodává své názory Chimamanda Ngozi Adichie tezovitě, ale jsou zakotveny v každodenních situacích perspektivou převážně černošských postav v příbězích. Tvorba této spisovatelky je velice propracovaná i díky komplikovaným kompozicím, zejména rámcové v dílech *Půl žlutého slunce* a *Amerikána*, kde má spisovatelka Adichie možnost více hovořit o rasismu. Její díla tak neobsahují pouze „klasická“ témata lásky, nenávisti apod., ale spisovatelka Adichie se snaží do svých děl vmísit celospolečenské problémy, které potkaly i ji samotnou jak v Nigérii, tak v USA.

SEZNAM LITERATURY

Primární literatura

ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Amerikána*. Druhé, brožované vydání. Přeložil Petr ŠTÁDLER. Brno: Host, 2021. ISBN 978-80-275-0872-3

ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Feminismus je pro každého*. Přeložil Petr ŠTÁDLER, ilustroval Alena GRATIASOVÁ. Brno: Host, 2018. ISBN 978-80-7577-468-2

ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Milá Ijeawe, aneb, Feministický manifest v patnácti doporučeních*. Přeložil Petr ŠTÁDLER. Brno: Host, 2018. ISBN 978-80-7577-467-5

ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Půl žlutého slunce*. Přeložil Vladimír KLÍMA. Brno: Host, 2021. ISBN 978-80-275-0101-4

ADICHIE, Chimamanda Ngozi. *Purpurový ibišek*. Přeložil Petr ŠTÁDLER. Brno: Host, 2020. ISBN 978-80-275-0102-1

Sekundární literatura

BEARD, Mary. *Ženy a moc: manifest*. Přeložil Hana ULMANOVÁ. Praha: Argo, 2020. ISBN 978-80-257-3347-9

CULLER, Jonathan D. *Krátký úvod do literární teorie*. Druhé, rozš. vyd. Přeložil Jiří BAREŠ. Brno: Host, 2015. Teoretická knihovna. ISBN 978-80-7491-233-7

FREDRICKSON, George M. *Rasismus: stručná historie*. Přeložil Veronika MATYSOVÁ. Praha: BB art, 2003. ISBN 80-7341-124-5

HRABAL, Jiří. *Jak rozumět literárnímu vyprávění*. Nová škola, o.p.s., 2021

NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. ISBN 80-7294-170-4

PAGLIA, Camille. *Svobodné ženy, svobodní muži: eseje o pohlaví, genderu a feminismu*. Praha: Argo, 2019. ISBN 978-80-257-3071-3

PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jiloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007. ISBN 978-80-239-9284-7

Internetové zdroje

Chimamanda Ngozi Adichie a trans ženy. *Host 7 dní online*. [online]. ©2022 [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: [Zvítězit v nižší váhovce – H7O](#)

Udělené ceny Chimamandě Ngozi Adichie. *CNA awards*. [online]. ©2022 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: [The Chimamanda Ngozi Adichie Website \(ulg.ac.be\)](#)

I Am Not Strong In The Face Of Grief – Chimamanda. *TVC News Nigeria*, 2022-02-14. Dostupné z: [\(1\) I Am Not Strong In The Face Of Grief - Chimamanda - YouTube](#)

Hodnocení nigerijské univerzity. *Best global universities – US News*. [online]. ©2022 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: [University of Nigeria in Nigeria - US News Best Global Universities](#)

Názor spisovatelky na Donalda Trumpa. *The Gurdian*. [online]. ©2022 [cit. 2022-01-21]. Dostupné z: [Chimamanda Ngozi Adichie: 'America under Trump felt like a personal loss' | Chimamanda Ngozi Adichie | The Guardian](#)

Názor Chimamandy Ngozi Adichie na levicovou stranu. *The Atlantic*. [online]. ©2022 [cit. 2022-01-21]. Dostupné z: [Chimamanda Ngozi Adichie: 'People Are Frightened of Saying What They Think' - The Atlantic](#)

Feminismus a jeho podoby. *Centrum pro studium demokracie a kultury*. [online]. ©2016 [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: [Feminismus a jeho současné podoby | Centrum pro studium demokracie a kultury \(cdk.cz\)](#)

Neznalost je příležitost. *Respekt*. [online]. ©2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: [Neznalost je příležitost • RESPEKT](#)

Jaká je role mužů ve feminismu. *CIDSE together for global justice*. [online]. ©2022 [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: [What is the role of men in feminism? – CIDSE](#)

Harry Styles hovoří o feminismu jako o daru. *CNN entertainment*. [online]. ©2022 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: [Harry Styles explaining feminism is a gift - CNN](#)

Chimamanda Ngozi Adichie ve vzducholodi Gulliver. *DOX Prague*, 2021-09-25. Dostupné z: [Chimamanda Ngozi Adichie ve vzducholodi Gulliver - YouTube](#)

Náboženství v Nigérii. *Pravý břeh*. [online]. ©2022 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: [Václav Opatrný: Nigérie, největší migrační hrozba pro Evropu ~ Pravý břeh – Institut Petra Fialy \(pravybreh.cz\)](#)

Význam pojmu „girl crush“. *The free dictionary*. [online]. ©2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: [Girl crush - Idioms od The Free Dictionary](#)